שיחות חיזוק

שיחות מפי

הרב **אורן נזרית** שליט"א

פרשת צו
שבת הגדול

שיחות חיזוק

פרשת מצורע
שבת הגדול

שיחות מפי הרב אודן נזדית שליט"א

מתוך סדרת הספרים שיחות חיזוק (ה' כרכים)
ניתן להשיג בטלפונים 0509013000, 0506491414
למעוניינים ניתן לקבל השיחה במייל toraoren@gmail.com

תוכן הענינים

הטַעַם שֶׁנִּקְרֵאת 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל' ..... ג
קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת שׁוֹמְעוֹת הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת ..... ג
זְמַן הַגְּאוּלָה ..... ג
שֶׁפַע שֶׁל הַשָּׂגוֹת וְהַרְגָּשׁוֹת עַל 'גְּדֻלּוֹת' ..... ג
כְּנֶגֶד יוֹם הַכִּפּוּרִים ..... ד
רְמָזֵי בְּדִיקַת חָמֵץ ..... ד
כְּנֶגֶד בִּטּוּל הַיֵּצֶר הָרַע ..... ד
עִנְיָנֵי קִמְחָא דְּפִסְחָא ..... ה
עִנְיָנֵי צְדָקָה וְחֶסֶד הַשַּׁיָּכִים לְפֶסַח ..... ה
פֶּסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם - אִישׁ הַחֶסֶד ..... ו
חָמֵץ הוּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע ..... ז
הַקְנָאָה הַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד ..... ז
בְּנִסָּה בִּטּוּל הֶחָמֵץ ..... ח
'חַיָּב אָדָם לְטַהֵר עַצְמוֹ בְּרֶגֶל' ..... ח
בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת לֵיל הַסֵּדֶר ..... ח
הַכֹּחַ הָעָצוּם שֶׁיֵּשׁ בְּלֵיל הַסֵּדֶר ..... ט
הַיְרוּשָׁה הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה ..... ט
בְּדַרְגַּת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים ..... ט
קָחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים ..... י
לֶחֶם עֹנִי - שֶׁהַתְּפִלּוֹת תִּהְיֶינָה בְּאֹפֶן שֶׁל 'תְּפִלָּה לְעָנִי' ..... י
לְהַרְגִּישׁ אֶת מַה שֶּׁחָסֵר לָנוּ ..... י
הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם ..... י
תִּקּוּן אֲכִילַת מַצָּה ..... יא
תִּקּוּן אֲכִילַת מָרוֹר ..... יא
תִּקּוּן הַקִּדּוּשׁ בְּכוֹס רִאשׁוֹן ..... יא
הַזְּמַן הַמְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְהִוָּשַׁע ..... יב
הַסִּבָּה וְהַסִּימָן לִזְכּוֹת לִגְאֻלָּה ..... יב
מַאֲשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן ..... יב
גֹּדֶל הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁל כָּל תְּפִלָּה בְּחֹדֶשׁ נִיסָן ..... יג
שִׂמְחַת יוֹם טוֹב בְּיַחַד עִם הָאֻמְלָלִים ..... יג
עֶזְרָה לַזּוּלַת בְּרוּחָנִיּוּת ..... יד
עֶזְרָה לַזּוּלַת עַל יְדֵי תְּפִלָּה ..... יד
וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכַי - דַּוְקָא בְּיָמִים אֵלּוּ ..... טו
לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים ..... טו
בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁל לֵיל פֶּסַח ..... טו
אַרְבָּעָה מִינֵי שְׁמִירָה ..... טז
בְּהִירוּת וְגִלּוּי ..... טז
שְׁמִירַת הַפֶּה ..... טז
שְׁמִירַת הַזְּמַן ..... טז
חִזּוּק בְּמִדַּת הַבִּטָּחוֹן ..... יז
לְהַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר ..... יז
אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה יוֹתֵר ..... יז
הָעֲצָה הָעִקָּרִית לְכָל הַשְּׁמִירוֹת ..... יח

ניתן להקדיש פרשיות לברכה והצלחה ולעילוי נשמת וכיו"ב
לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000

052-7627127 | 08-8650078 | א.י.ש. אשדוד

הֲכָנָה לִקְדֻשַּׁת שַׁבָּת הַגָּדוֹל

שִׂיחַת חִזּוּק לְשַׁבָּת פָּרָשַׁת צַו

בְּסִיעַתָּא דִּשְׁמַיָּא, נִתְבּוֹנֵן בְּעִנְיַן מַעֲלַת וּקְדֻשַּׁת 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל'. כַּיָּדוּעַ נָתְנוּ הַמְּפָרְשִׁים טְעָמִים רַבִּים, מַדּוּעַ נִקְרֵאת שַׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּסַח, בְּשֵׁם 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל'. וְכֵן בְּכַמָּה עִנְיָנִים מִקְדֻּשַּׁת חַג הַפֶּסַח הַקָּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא הַמְמַשְׁמֵשׁ וּבָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַגָּאוֹן הַחִיד"א זי"ע, בְּסִפְרוֹ 'מוֹרֶה בְּאֶצְבַּע' (אות קצו): 'עַל הָאָדָם לִתֵּן לִבּוֹ וְדַעְתּוֹ לְעַיֵּן בְּעִנְיְנֵי הֶחָג הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, מַה שֶּׁשַּׁיָּךְ לַנֶּפֶשׁ, וְלִהְיוֹת מוּכָן לַעֲשׂוֹת כָּל הַבָּא בְּיָדוֹ, וּמִן הַשָּׁמַיִם - כְּשֶׁיִּרְאוּ אֶת כַּוָּנָתוֹ - יְסַיְּעוּ בְּיָדוֹ'.

הַטַּעַם שֶׁנִּקְרֵאת 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל'

הַטַּעַם הַיָּדוּעַ הוּא מִשּׁוּם הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁנַּעֲשָׂה לַאֲבוֹתֵינוּ (הוּבָא בַּמִּשְׁנָה בְּרוּרָה סִימָן תל סָעִיף קָטָן א), שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְבַקֵּר אֶת קָרְבַּן הַפֶּסַח מִמּוּמִין אַרְבָּעָה יָמִים, וּמִשּׁוּם כָּךְ מִקְּחוּ בֶּעָשׂוֹר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יב, ג): "בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְיִקְּחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׂה לְבֵית אָבוֹת - שֶׂה לַבָּיִת", וְהָיוּ הַמִּצְרִים תְּמֵהִים לָמָּה לוֹקְחִים שֶׂה, וְאָמְרוּ לָהֶם, שֶׁנִּצְטַוּוּ לְהַקְרִיבוֹ לְעוֹד אַרְבָּעָה יָמִים, וּבָאוּ וְסִפְּרוּ לַאֲבוֹתֵיהֶם, וְסִפְּרוּ לְפַרְעֹה וּבִקְּשׁוּ שֶׁיִּשְׁלְחוּ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא רָצוּ פַּרְעֹה וְשָׂרָיו, וְעָשׂוּ הַבְּכוֹרוֹת מִלְחָמָה בְּמִצְרִים אֲחֵרִים, וְהָרְגוּ מֵהֶם הַרְבֵּה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (תְּהִלִּים קלו, י): "לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם". וְעוֹד, כְּשֶׁרָאוּ שֶׁקּוֹשְׁרִים בְּשַׁבָּת אֶת הַשֶּׂה בְּכַרְעֵי הַמִּטָּה וְאָמְרוּ לִשְׁחֹטוֹ לְקָרְבַּן פֶּסַח כְּמִצְוַת ה' עָלֵינוּ, הָיוּ שְׁנֵיהֶם קֵהוֹת עַל שֶׁשּׁוֹחֲטִים אֶת אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד לָהֶם דָּבָר. וְעוֹד כַּמָּה נִסִּים הָיוּ שָׁם בָּעִנְיָן הַזֶּה, לְפִיכָךְ קוֹרִין לָהּ 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל'.

קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת שׁוֹמְעוֹת הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת

בְּסֵפֶר הַפַּרְדֵּס לְרַשִּׁ"י (סִימָן יז) וּבְשִׁבְּלֵי הַלֶּקֶט (סִימָן רה) כָּתַב הַטַּעַם שֶׁנִּקְרָא שַׁבָּת הַגָּדוֹל, לְפִי שֶׁמִּתְקַבְּצִים וּבָאִים קְהִלּוֹת גְּדוֹלוֹת לִשְׁמוֹעַ הֲלָכוֹת גְּדוֹלוֹת, וּמִפְּנֵי שֶׁמַּאֲרִיכִים בִּדְרָשָׁה בְּהִלְכוֹת בִּעוּר חָמֵץ, שְׂמִירַת הַמַּצּוֹת וַאֲפִיָּתָן, וְדִינֵי הַגְעָלָה, וְהַסֵּדֶר שֶׁל לֵיל פֶּסַח, וְנִרְאֶה בְּעֵינֵי הָעָם, שֶׁהַיּוֹם גָּדוֹל וְאָרֹךְ יוֹתֵר מִיּוֹם אַחֵר, לָכֵן נִקְרָא 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל', עַד כָּאן.

וְהוֹסִיף עַל זֶה בְּסֵפֶר 'חֲזוֹן עוֹבַדְיָה', שֶׁיִּרְחִיבוּ אֶת הַדִּבּוּר גַּם בְּדִבְרֵי אַגָּדָה וּבְסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם וּפִרוּשֵׁי הַהַגָּדָה שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח, כְּדֵי לְהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת ה' עִזּוּזוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו. וְהֵבִיא שָׁם בְּשֵׁם הַחִיד"א בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סִימָן ת"ל סָעִיף קָטָן ב'), שֶׁמִּנְהַג הַמְּדַקְדְּקִים, שֶׁבִּמְקוֹם אֲמִירַת 'שַׁבָּת שָׁלוֹם וּמְבֹרָךְ' כְּבִשְׁאָר שַׁבָּתוֹת, אוֹמְרִים בְּיוֹם שַׁבָּת זֶה, 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל מְבוֹרָךְ'.

זְמַן הַגְּאוּלָה

טַעַם נוֹסָף כָּתַב בְּסֵפֶר 'אִגֶּרֶת הָאָבִיב', בְּשֵׁם הַמַּהַרְשַׁ"ל, שֶׁהֱיוֹת וּפֶסַח הוּא זְמַן הַגְּאוּלָה שֶׁנִּקְרֵאת 'יוֹם הַגָּדוֹל', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מַלְאָכִי ג, כג): "הִנֵּה אָנֹכִי שׁוֹלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם ה' הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא". וּכְמוֹ שֶׁאוֹמְרִים בַּהַפְטָרָה שֶׁל הַשַּׁבָּת. לָכֵן נִקְרֵאת הַשַּׁבָּת שֶׁלִּפְנֵי הַפֶּסַח - 'שַׁבָּת הַגָּדוֹל', מִפְּנֵי שֶׁקְּדֻשָּׁתוֹ נִמְשֶׁכֶת עַד יוֹם טוֹב הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח (דְּהַיְנוּ שַׁבָּת אֲרֻכָּה).

שֶׁפַע שֶׁל הַשָּׂגוֹת וְהַרְגָּשׁוֹת עַל 'גַּדְלוּת'

וְעוֹד, שֶׁבְּשַׁבָּת זוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שֶׁפַע שֶׁל הַשָּׂגוֹת וְהַרְגָּשׁוֹת עַל 'גַּדְלוּת', שֶׁנִּתְגַּבֵּר עַל כָּל הַהַרְגָּשׁוֹת שֶׁהַיֵּצֶר הָרָע מְפַתֶּה אוֹתָנוּ שֶׁנַּרְגִּישׁ אֶת עַצְמֵנוּ קְטַנִּים וּשְׁפָלִים, שֶׁנִּתְגַּבֵּר עַל "עֵקֶב עֵשָׂו", וְנִגַּשׁ לַיּוֹם טוֹב בְּאֹפֶן שֶׁל "גַּדְלוּת", מִתּוֹךְ אֱמוּנָה וְשִׂמְחָה,

שֶׁזָּכִינוּ לְקַבֵּל בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה הַשְּׁפָעוֹת עֲצוּמוֹת וְנִפְלָאוֹת בַּיּוֹם-טוֹב. וּבְעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אָנוּ הוֹלְכִים לְקַבֵּל כָּעֵת הַשְּׁפָעוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלוֹת בְּאֹפֶן שֶׁל "יְשׁוּעוֹת בּוֹ מַקִּיפוֹת" (לְשׁוֹן פִּיּוּט הַיּוֹצְרוֹת לְשַׁבָּת הַחֹדֶשׁ) - בַּעֲבוֹדַת ה'. וְנִזְכֶּה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּהֵיקֶף עָצוּם וְנִפְלָא, בְּכָל מַחֲשָׁבָה דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָנוּ כָּעֵת סִיּוּעַ עָצוּם בְּהַקָּפָה, אֲפִילוּ אִם עַד עַתָּה לֹא הִשְׁתַּמַּשְׁנוּ בִּשְׁלֵמוּת בְּכָל מַה שֶּׁהוּא הִשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ, אֲבָל עַל יְדֵי שֶׁכָּעֵת אָנוּ אוֹמְרִים לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שֶׁרְצוֹנֵנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָל מַה שֶּׁיַּשְׁפִּיעַ לָנוּ, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת לוֹ, אֶת הַנַּחַת רוּחַ הַגָּדוֹל בְּיוֹתֵר שֶׁאָנוּ יְכוֹלִים לַעֲשׂוֹת, עַל יְדֵי זֶה הוּא מַשְׁפִּיעַ עָלֵינוּ שֶׁפַע עָצוּם מֵחָדָשׁ, בְּלִי שִׁעוּר וּבְלִי גְּבוּל, בְּאֹפֶן שֶׁל "גַּדְּלוּת" עֲצוּמָה.

כְּנֶגֶד יוֹם הַכִּפּוּרִים

בְּסֵפֶר 'אִגֶּרֶת הָאָבִיב' כָּתַב בְּשֵׁם הַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג קב ע"ב), כִּי יוֹם עֲשִׂירִי בְּנִיסָן הוּא כְּנֶגֶד עֲשִׂירִי בְּתִשְׁרֵי, שֶׁהוּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְנִמְצָא שֶׁהוּא יוֹם הַחִתּוּם, וְעַל הָאָדָם לְהִתְעוֹרֵר בּוֹ בְּתוֹסֶפֶת לִתְשׁוּבָה, וְלָכֵן לַשַּׁבָּת הַגָּדוֹל, וּבִפְרָט כְּשֶׁחָל בְּי' בְּנִיסָן, יֵשׁ כֹּחַ עָצוּם שֶׁל תְּשׁוּבָה.

רְמִזֵּי בְּדִיקַת חָמֵץ

פָּסַק הָרְמָ"א (אֹרַח חַיִּים תלב, ג), דְּנָהֲגוּ יִשְׂרָאֵל לְהַנִּיחַ עֲשָׂרָה פְּתִיתִין שֶׁל חָמֵץ קֹדֶם הַבְּדִיקָה, כְּדֵי שֶׁאִם לֹא יִמְצָא חָמֵץ אַחֵר, יִמְצָא פְּתִיתִין אֵלּוּ. וְהָרֶמֶז בָּזֶה, שֶׁגַּם אִם חִפֵּשׂ בְּחַדְרֵי לִבּוֹ, וְלֹא מָצָא עֲבֵרָה, יֵדַע נֶאֱמָנָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שֶׁמֶץ חֵטְא, כִּי אֵין אָדָם צַדִּיק אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יֶחֱטָא, וְאִם פִּשְׁפֵּשׁ וְלֹא מָצָא, יִתְלֶה בְּבִטּוּל תּוֹרָה, וְהַחוֹשֵׁב שֶׁכְּבָר תִּקֵּן הַכֹּל, אוֹת הוּא לוֹ שֶׁעֲדַיִן לֹא הִתְחִיל בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם.

בְּדִיקַת חָמֵץ הוּא מִתַּקָּנַת חֲזַ"ל (פְּסָחִים ו' ע"ב) שֶׁמָּא יִמְצָא גְּלוּסְקָא נָאָה וְדַעְתּוֹ עָלֶיהָ, וְיַעֲבֹר עָלָיו בְּבַל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא [שֶׁמִּדְּאוֹרַיְיתָא מַסְפִּיק בִּטּוּל בַּלֵּב בְּעָלְמָא]. וְהָרֶמֶז בָּזֶה, שֶׁמִּי שֶׁמִּתְיַחֵס לַיֵּצֶר הָרָע כְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ צֹרֶךְ וַחֲשִׁיבוּת - אֵין לוֹ כָּל חֵשֶׁשׁ שֶׁיַּחְטִיאֶנּוּ, אָמְנָם עֲבוֹדָה כָּזוֹ רְאוּיָה רַק לִיחִידִים, אֲבָל רֹב הָעוֹלָם, אֵינָם יְכוֹלִים לָתֵת מָקוֹם לְפִיתּוּיֵי הַיֵּצֶר וְשֶׁלֹּא לַחֲטֹא, וְלָזֶה תִּקְּנוּ חֲזַ"ל בְּדִיקַת חָמֵץ, שֶׁלֹּא לְהָנִיחַ לַיֵּצֶר מָקוֹם וַאֲחִיזָה בָּאָדָם, וּמִכָּל מָקוֹם, אַחַר הַבְּדִיקָה, צָרִיךְ לְבַטֵּל הֶחָמֵץ כַּמְּבֹאָר בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (אֹרַח חַיִּים תלד, ב), וְהַיְנוּ אַחַר שֶׁמָּצָא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לַיֵּצֶר אֲחִיזָה בּוֹ, צָרִיךְ לְבַטְּלוֹ בְּבִטּוּל גָּמוּר.

מוּבָא בְּסֵפֶר 'אִגֶּרֶת הָאָבִיב', עַל מַה שֶּׁפָּסַק הָרַמָ"א בְּאֹרַח חַיִּים (סִימָן תלג), שֶׁצָּרִיךְ לִבְדּוֹק גַּם אֶת כִּיסֵי הַבְּגָדִים, (אַגַּב, בְּסֵפֶר 'חֲזוֹן עוֹבַדְיָה' כָּתַב, שֶׁאֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הַבְּדִיקָה שֶׁעָשָׂה בָּהֶם מִקֹּדֶם, וְאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה דַּוְקָא בְּלֵיל בְּדִיקַת חָמֵץ), וְרָמַז בָּזֶה הַשֵּׁל"ה הַקָּדוֹשׁ (עִנְיְנֵי הַפֶּסַח), שֶׁהוּא לְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לִבְדּוֹק גַּם אֶת מָמוֹנוֹ, אִם אֵין בּוֹ שֶׁמֶץ וְאֲבַק גְּזֵלָה, שֶׁכָּל עוֹד שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ עֲבֵרוֹת שֶׁכָּאֲלוּ שֶׁהֵם מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ - אֵין מִתְכַּפֵּר לוֹ גַּם עֲבֵרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם.

כְּנֶגֶד בִּטּוּל הַיֵּצֶר הָרַע

מוּבָא בַּגְּמָרָא (סֻכָּה נב ע"א), שֶׁיֵּשׁ לַיֵּצֶר הָרָע שִׁבְעָה שֵׁמוֹת: רַע, עָרֵל, טָמֵא, שׂוֹנֵא, מִכְשׁוֹל, אֶבֶן, צְפוּנִי. וּכְנֶגְדָּם מָצִינוּ שֶׁבַע חוּמְרוֹת בְּחָמֵץ: בְּדִיקָה, וְחִפּוּשׂ בַּחוֹרִין וּבַסְּדָקִים, בִּטּוּל, שְׂרֵפָה, אָסוּר בְּמַשֶּׁהוּ, בַּל יֵרָאֶה וּבַל יִמָּצֵא. כָּךְ פֵּרֵשׁ הַחִיד"א בְּ'שִׁמְחַת הָרֶגֶל'.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא רַע, הֱיוֹת וּמִיּוֹם לֵידַת הָאָדָם הוּא שׂוֹנֵא - אֵין לְךָ שׂוֹנֵא כְּמוֹתוֹ, וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִבְדּוֹק הֶחָמֵץ - עוֹד קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא צְפוּנִי, הֱיוֹת וְהוּא נִסְתָּר בָּאָדָם, וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּירוֹ וּלְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לְחַפֵּשׂ אֶת הֶחָמֵץ בְּחוֹרִין וּבַסְּדָקִים.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא אֶבֶן, הֱיוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לְפַיְסוֹ וּלְמַתְּקוֹ, וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְבַטֵּל הֶחָמֵץ בֶּעָפָר וּלְשׁוֹחֲקוֹ עַל יְדֵי מֵי הַתּוֹרָה.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא שׁוֹנֵא, הֱיוֹת וְהוּא לְעוֹלָם אֵינוֹ מַשְׁלִים עִם הָאָדָם, וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה לִשְׂרֹף אֶת הֶחָמֵץ, וְלֹא לְהַשְׁלִים עִמּוֹ.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא מִכְשׁוֹל, הֱיוֹת וְאִי אֶפְשָׁר לְהִנָּצֵל מִמֶּנּוּ, וְאֵין צַדִּיק אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הַטּוֹב וְלֹא יֶחֱטָא. וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה, וְאָסְרָה חָמֵץ, וַאֲפִילוּ בְּכָל שֶׁהוּא.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא עָרֵל, הֱיוֹת וְדָבוּק בָּאָדָם כְּעָרְלָה, וְאֵינוֹ מַנִּיחַ לוֹ לְרֶגַע, וּכְנֶגְדּוֹ אָסְרָה הַתּוֹרָה הֶחָמֵץ בְּכָל יְרָאֶה, כְּאִלּוּ אֵינוֹ נִמְצָא.

יֵצֶר הָרָע נִקְרָא טָמֵא, הֱיוֹת וְהוּא מְטַמֵּא בְּמַגָּעוֹ, וּכְנֶגְדּוֹ הִזְהִירָה הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא יִמָּצֵא [וְהֵינוּ שֶׁעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה - יַפְרִיד טֻמְאָתוֹ].

מוּבָא בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים ו׳ ע״א), הַמּוֹצֵא חָמֵץ בְּיוֹם טוֹב שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְבַעֲרוֹ, שֶׁיִּכְּפֶה עָלָיו כְּלִי. וְהָרֶמֶז בָּזֶה לָאָדָם, שֶׁקֹּדֶם שֶׁהִצְלִיחַ לְבַעֵר אֶת הַיֵּצֶר הָרָע וְגַם לֹא בִּטְּלוֹ לְגַמְרֵי, כְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ צֹרֶךְ - יִרְאֶה עַל כָּל פָּנִים לְהַכְנִיעוֹ [לִכְפּוֹת הַכְּלִי עָלָיו] לַעֲשׂוֹת כְּנֶגֶד תַּאֲוָתוֹ, וְגַם בְּכָל דָּבָר הַמֻּתָּר, יַעֲשֶׂה לְעַצְמוֹ תַּעֲנִית הָרַאֲבַ״ד, שֶׁיְּסוֹדָהּ לְמַעֵט וּלְהַפְחִית קְצָת מִכָּל דָּבָר שֶׁנֶּהֱנָה בּוֹ.

בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳תּוֹלַעַת יַעֲקֹב׳ (הוּבָא בַּשְּׁלָ״ה הַקָּדוֹשׁ עִנְיְנֵי הַפֶּסַח) כָּתַב, שֶׁהֶחָמֵץ רוֹמֵז לַגּוּף שֶׁמִּמֶּנּוּ יֵצֶר הָרָע, וְהַמַּצָּה רוֹמֶזֶת לַנְּשָׁמָה שֶׁמִּמֶּנָּה יֵצֶר הַטּוֹב, וַעֲבוֹדַת הָאָדָם הִיא לְהַשְׁלִיט אֶת הַנְּשָׁמָה עַל הַגּוּף, וְזֶהוּ כְּפִיַּת הַכְּלִי עַל הֶחָמֵץ.

עִנְיְנֵי קִמְחָא דְּפִסְחָא

מִנְהַג קָדוּם שֶׁהֻזְכַּר עוֹד בַּיְּרוּשַׁלְמִי (בְּבָא בַּתְּרָא פֶּרֶק קַמָּא), וְהוּבָא לַהֲלָכָה בַּרְמָ״א (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תכט סָעִיף א), וּבֵית יוֹסֵף יוֹרֶה דֵּעָה (סִימָן רנו), לִתֵּן צְדָקָה לְקִמְחָא דְּפִסְחָא. וְהַטַּעַם, כָּתַב בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (סָעִיף קָטָן י׳), שֶׁתִּקְּנוּ קַדְמוֹנֵנוּ לִתֵּן צְדָקָה בְּפֶסַח יוֹתֵר מִשְּׁאָר רְגָלִים, הֱיוֹת וּפֶסַח הוּא זְמַן חֵרוּתֵנוּ שֶׁכֻּלָּם יוֹשְׁבִים בּוֹ כִּבְנֵי חוֹרִין מְסֻבִּין בְּבֵיתָם בְּרֹב שִׂמְחָה, אֵין זֶה כָּבוֹד לַה׳ שֶׁהָעֲנִיִּים יִהְיוּ רְעֵבִים וּצְמֵאִים. וְעַל כֵּן נוֹתְנִים לוֹ קֶמַח עַל כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, שֶׁיּוּכַל גַּם הוּא לְסַפֵּר אֶת סִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּשִׂמְחָה.

וְעוֹד טַעַם כָּתַב בְּסֵפֶר ׳מַטֵּה יְהוּדָה׳, שֶׁחָמֵץ אֵינוֹ רַשַּׁאי לֶאֱכוֹל, וּמַצָּה אֵינוֹ מָצוּי כָּל כָּךְ לְהַשִּׂיג וְלִקְנוֹת, וְאִם לֹא יָכִינוּ לוֹ עַל כָּל יְמֵי הַפֶּסַח, אֶפְשָׁר שֶׁיִּשָּׁאֵר בָּרָעָב, אוֹ יוּכַל לָבוֹא לִידֵי קִלְקוּל. עַד כָּאן. וְרֶמֶז רָמְזוּ, פֶּסַח - גִּימַטְרִיָּא קֶמַ״ח וְגִימַטְרִיָּא יְחַלֵּק, לִרְמֹז שֶׁצָּרִיךְ לִתֵּן קִמְחָא דְּפִסְחָא. וּבְסֵפֶר ׳בֶּן אִישׁ חַי׳ (בְּעִנְיְנֵי הַפֶּסַח), כָּתַב, דְּבַתּוֹרָה נִרְמַז מַצּוֹת חָסֵר ו׳, לִרְמֹז שֶׁעַל יְדֵי צ׳ שֶׁהִיא צְדָקָה עֲבוּר הַמַּצּוֹת, עַל יְדֵי זֶה נִצּוֹל מִמִּיתָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּצְדָקָה תַּצִּיל מִמָּוֶת, כִּי הָאוֹת צ׳ מַפְרִידָה בֵּין הָאוֹתִיּוֹת מ״ת, וּבִפְרָט כְּשֶׁזֶּה עֲבוּר מַצּוֹת, שֶׁהוּא קִמְחָא דְּפִסְחָא.

עִנְיְנֵי צְדָקָה וָחֶסֶד הַשַּׁיָּכִים לְפֶסַח

כָּתַב בְּ׳שַׁעַר הַצִּיּוּן׳ (סִימָן עט סָעִיף קָטָן יב), דְּמִבְּאָר בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ, שֶׁמִּצְוָה לְהַזְמִין אוֹרְחַ עָנִי בֶּחָג, וּבְסֵפֶר ׳פֶּלֶא יוֹעֵץ׳ (בְּעֶרֶךְ סֻכָּה) כָּתַב: ׳בְּשִׂמְחָתוֹ לוֹ יִתְעָרֵב, לְשַׂמֵּחַ לֵב עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים וְזוֹ מִצְוַת כָּל הַחַגִּים וְהַמּוֹעֲדִים, דְּאִי אִיהוּ חָדִי וְלֹא חָדִי לְמִסְכְּנֵי עֲלֵיהּ כְּתִיב (מַלְאָכִי ב, ג): "וְזָרִיתִי פֶרֶשׁ עַל פְּנֵיכֶם פֶּרֶשׁ חַגֵּיכֶם"׳. עַד כָּאן.

וּבִפְרָט בְּפֶסַח שֶׁאוֹמֵר כָּל אֶחָד בְּסֵדֶר הַהַגָּדָה מִיַּד בַּהַתְחָלָה: ׳כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכוֹל׳, וְהַטַּעַם כָּתַב בְּ׳מְעִיל צְדָקָה׳ (ח״א אוֹת שנו), הֱיוֹת וּפֶסַח הוּא זֵכֶר לִיצִיאָה מֵעַבְדוּת לְחֵרוּת וּמֵעֹנִי לְרְכוּשׁ גָּדוֹל, לָכֵן אָנוּ צְרִיכִים לְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים וְלִקְרוֹת אוֹתָם אֶל שׁוּלְחָנֵנוּ, כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִחֵם עָלֵינוּ, בְּזֶה הַזְּמַן, וְלָכֵן אַחֲרֵי שֶׁהִזְכִּיר הָעֲנִיּוּת שֶׁהָיָה לַאֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם, הָא לַחְמָא עַנְיָא, תֵּכֶף וּמִיָּד אוֹמֵר ׳כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכוֹל׳.

עוֹד טַעַם כָּתַב בְּסֵפֶר 'מְעִיל צְדָקָה' בְּשֵׁם מוֹהַר"ם פָּזְנְטִי זַצַ"ל: נוֹהֲגִים בְּנֵי עַמֵּנוּ לְהִצְטָרֵף שְׁנַיִם אוֹ שְׁלוֹשָׁה בָּתִּים בְּבַיִת אֶחָד, אוֹ מְבַקְּשִׁים עֲנִיִּים לְהִצְטָרֵף עִמָּהֶם בְּלֵיל פֶּסַח, יוֹתֵר מִשְּׁאָר חַגִּים, זֵכֶר לְקָרְבָּן פֶּסַח שֶׁהָיוּ מִתְמַנִּין עָלָיו כַּמָּה בְּנֵי אָדָם.

טַעַם נוֹסָף כָּתַב שָׁם לְפִי דִּבְרֵי 'תָּנָא דְבֵי אֵלִיָּהוּ' (פֶּרֶק כ"ג), כְּשֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, נִתְקַבְּצוּ כֻּלָּם וְיָשְׁבוּ יָחַד, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ כֻּלָּם בַּאֲגֻדָּה אֶחָת, וְכָרְתוּ בְּרִית יַחַד שֶׁיַּעֲשׂוּ גְּמִילוּת חֲסָדִים זֶה עִם זֶה.

וּבְסֵפֶר 'שִׁפְתֵי כֹּהֵן' (לְתַלְמִיד הָאַרִיז"ל), הֵבִיא טַעַם נוֹסָף עַל פִּי הַפָּסוּק (שְׁמוֹת ב, כה): "וַיַּרְא ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. מַה רָאָה? רָאָה שֶׁהָיוּ מְרַחֲמִים זֶה עַל זֶה, שֶׁהָיָה אֶחָד מַשְׂלִים סְכוּם הַלְּבֵנִים קֹדֶם חֲבֵרוֹ, הָיָה בָּא וּמְסַיֵּעַ עִם חֲבֵרוֹ וְכוּ', אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רְאוּיִים אֵלּוּ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם. וְכָל הַמְרַחֵם עַל הַבְּרִיּוֹת, מְרַחֲמִין עָלָיו מִן הַשָּׁמַיִם (שַׁבָּת קנא ע"ב).

וְזֶהוּ "זָכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרַיִךְ" (יִרְמְיָה ב, ב), דְּהַכַּוָּנָה בָּזֶה גַּם כֵּן עַל הַחֶסֶד שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל זֶה עִם זֶה, וּבִזְכוּת זֶה נִגְאֲלוּ, שֶׁכֵּן בְּפֶסַח, יֵשׁ לְהַרְבּוֹת בְּחֶסֶד וּבְהַכְנָסַת אוֹרְחִים.

וּבַשְּׁלָ"ה הַקָּדוֹשׁ (רֵישׁ מַסֶּכֶת פְּסָחִים) כָּתַב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: 'חַג הַפֶּסַח הוּא שֹׁרֶשׁ יְסוֹד עַמּוּד הַחֶסֶד, כִּי הַחֶסֶד נִתְגַּלָּה בִּימֵי הַפֶּסַח', וְעִנְיָן זֶה מוּכָח מִסֵּדֶר תִּקּוּנֵי הַמִּדּוֹת שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר, אֲזַי הַשָּׁבוּעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁל סְפִירַת הָעֹמֶר שֶׁהוּא בְּחַג הַפֶּסַח, הֲרֵי הוּא שָׁבוּעַ שֶׁל תִּקּוּן מִדַּת הַחֶסֶד.

וּבְסֵפֶר הַקָּדוֹשׁ 'שֵׁם מִשְׁמוּאֵל' (פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא), הֵבִיא בְּשֵׁם אָבִיו, הַגָּאוֹן הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הָ'אַבְנֵי נֵזֶר' זי"ע, דְּכָל תִּקּוּן מִדָּה שֶׁל כָּל יוֹם, בִּימֵי סְפִירַת הָעֹמֶר, הֲרֵי זֶה מַשְׁפִּיעַ עַל הַנְהָגַת הָאָדָם בְּאוֹתוֹ יוֹם.

פֶּסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם - אִישׁ הַחֶסֶד

כָּתַב בַּטּוּר (אוֹרַח חַיִּים סִימָן תיז) בְּשֵׁם אָחִיו רַבִּי יְחִיאֵל, כִּי שְׁלֹשֶׁת הַמּוֹעֲדִים נִתְּקְנוּ כְּנֶגֶד שְׁלֹשֶׁת אָבוֹת, וּפֶסַח כְּנֶגֶד אַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בְּרֵאשִׁית יח, ו): "לוּשִׁי וַעֲשִׂי עֻגוֹת" וְגוֹ', וּפֶסַח הָיָה, וְאַבְרָהָם - מִדָּתוֹ הָיְתָה חֶסֶד. [וְכֵן מוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח"ג יד ע"א)].

וּבְמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ס, ב): כָּל הַחֶסֶד שֶׁמִּתְגַּלְגֵּל בָּעוֹלָם - הוּא בִּשְׁבִילוֹ, וּבְתַנְחוּמָא (פָּרָשַׁת וַיֵּרָא אוֹת ד): אָמְרוּ חֲזַ"ל, כְּנֶגֶד שֶׁאָמַר (בְּרֵאשִׁית יח, ד): "יֻקַּח נָא מְעַט מַיִם" - זָכוּ בָּנָיו לְקָרְבַּן פֶּסַח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שְׁמוֹת יב, ט): "אַל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא", וּכְנֶגֶד שֶׁאָמַר לְשָׂרָה שֶׁתִּקַּח ג' סְאִין, זָכוּ לְג' מִצְוֹת.

וּבַמִּדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה נה, ח) אִיתָא, שֶׁקְּרִיעַת יַם סוּף נֶעֱשְׂתָה בִּזְכוּתוֹ, כְּנֶגֶד "וַיִּבָּקַע עֲצֵי עוֹלָה" (בְּרֵאשִׁית כב, ג) "וַיִּבָּקְעוּ הַמַּיִם" וְכוּ' (שְׁמוֹת יד, כא).

וְהַגְּאֻלָּה הָעֲתִידָה תִּהְיֶה בִּזְכוּת הַחֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בָּבָא בַּתְרָא י' ע"א): 'גְּדוֹלָה צְדָקָה, שֶׁמְּקָרֶבֶת אֶת הַגְּאוּלָה'.

וְלָכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר 'שִׂמְחַת הָרֶגֶל' עַל הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁלָּכֵן מִיָּד אַחַר כָּךְ אוֹמְרִים: 'הָשַׁתָּא הָכָא, לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל', כִּי בִּזְכוּת הַחֶסֶד וְהַצְּדָקָה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עִם הָעֲנִיִּים - נִזְכֶּה לַגְּאֻלָּה. וּבְזֹהַר חָדָשׁ (בְּרֵאשִׁית יח ע"ב) מְבֹאָר, שֶׁמַּה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (ר"ה טז ע"א), שֶׁבְּפֶסַח נִדּוֹנִין עַל הַתְּבוּאָה - הַיְנוּ שֶׁנִּדּוֹנִין כַּמָּה צְדָקָה נָתַן מֵהַתְּבוּאָה בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה.

וְכָתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'קַב הַיָּשָׁר' (פֶּרֶק צו): 'עַל כֵּן יִתְבּוֹנֵן הָאָדָם הֵיטֵב בְּכָל חֹדֶשׁ נִיסָן, אִם יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ הֵיטֵב בְּמִצְוָה שֶׁל צְדָקָה, נֶגֶד הַהַשְׁפָּעָה שֶׁקִּבֵּל מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּשָּׁנָה שֶׁעָבְרָה'.

וְעַל הַצֹּרֶךְ לִהְיוֹת הָאָדָם מַרְבֶּה בִּצְדָקָה בְּעֵין טוֹבָה, כָּתַב בְּאַלְשִׁיךְ הַקָּדוֹשׁ, בְּפֵרוּשׁוֹ לַהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח, שֶׁיִּסְתַּפֵּק לְעַצְמוֹ בַּמּוּעָט, כְּמוֹ שֶׁרָמְזוּ בְּרִמְזֵי הַסֵּדֶר, 'כַּרְפַּס יַחַץ' - שֶׁכַּאֲשֶׁר הָאָדָם מִסְתַּפֵּק לְעַצְמוֹ בַּכַּרְפַּס, שֶׁהֵם יְרָקוֹת וְאֵינוֹ לָהוּט אַחַר הַמַּעֲדַנִּים, אָז הוּא

בָּא לִידֵי יַחַץ - לִתֵּן מִשֶּׁלּוֹ לַאֲחֵרִים, וְנִמְצָא שֶׁסְּגֻלַּת לֵיל הַסֵּדֶר לִהְיוֹת נוֹתֵן צְדָקָה.

חָמֵץ הוּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע

מוּבָא בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, חָמֵץ הוּא כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרָע, שֶׁאֵין בֵּין חָמֵץ לְמַצָּה [דְּהַיְנוּ בֵּין יֵצֶר הַטּוֹב לְיֵצֶר הָרָע], אֶלָּא חוּט הַשַּׁעֲרָה, וְהוּא הַהֶבְדֵּל הַדַּק שֶׁיֵּשׁ בֵּין אוֹת חֵי״ת לְאוֹת הֵ״א. וּבְסֵפֶר ׳אִגֶּרֶת הָאָבִיב׳, כָּתַב: ׳לְרַמֵּז, שֶׁבְּדָבָר קָטָן שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ מֵשִׂים עַל לִבּוֹ - הוּא נוֹפֵל בְּחֵטְא׳.

וּבְסֵפֶר ׳עוֹלְלוֹת אֶפְרַיִם׳, כָּתַב, שֶׁאָסְרָה לָנוּ הַתּוֹרָה ״בַּל יֵרָאֶה״, לְלַמְּדֵנוּ, שֶׁגַּם הִסְתַּכְּלוּת עַל הָרַע, פּוֹגֶמֶת בָּאָדָם, שֶׁהָרְאִיָּה מְקַשֶּׁרֶת בֵּינֵיהֶם וּמַשְׁפִּיעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (מְגִלָּה כח ע״א), שֶׁאָסוּר לְהִסְתַּכֵּל בִּפְנֵי אָדָם רָשָׁע.

וּבְסֵפֶר חַיֵּי עוֹלָם (ח״ב פ״ט) כָּתַב עַל הַפָּסוּק (שְׁמוֹת יג, יז): ״וְלֹא נָחָם אֱלֹקִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בִּרְאוֹתָם מִלְחָמָה וְשָׁבוּ מִצְרַיְמָה״ וְכוּ׳, שֶׁהַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל דּוֹר וּבְכָל אָדָם. וְלָמַדְנוּ מִכָּאן הַנְהָגָה לְדוֹרוֹת, כִּי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ מָלֵא נִסְיוֹנוֹת עַל כָּל צַעַד. וְיָדוּעַ, כִּי בִּשְׁעַת תִּקֻּף הַתַּאֲוָה - מְאַבֵּד הָאָדָם כִּמְעַט כָּל הַיִּרְאַת שָׁמַיִם, וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם הָרְשִׁימוּ. וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (נְדָרִים סוֹף פֶּרֶק ג׳), שֶׁבְּעִידָנָא דְּיֵצֶר הָרָע, לֵית דְּמִדְכַּר לֵיהּ לַיֵּצֶר הַטּוֹב, וַאֲזַי כְּפֵסַע בֵּינוֹ לְבֵין הַמָּוֶת וְהוּא הַחֵטְא, רַחֲמָנָא לִיצְלָן. וְלָזֹאת עֲצָתוֹ אֱמוּנָה, בְּעִקָּר לְהִתְרַחֵק מִמְּקוֹם הָעֲבֵרָה וּמִמְּקוֹם הַגּוֹרֵם וּמְסוֹבֵב לָעֲבֵרָה וְכוּ׳. וַאֲזַי עִם חִזּוּק הַיִּרְאַת שָׁמַיִם, וְעִם הַתְּפִלָּה בְּלֵב שָׁלֵם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, יְסַיְּעוּהוּ מִשָּׁמַיִם לְהִנָּצֵל מֵחֲטָאֵי וְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

וּכְבָר יָדוּעַ הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁמְּסַפֵּר, שֶׁשָּׁאַל הַמַּגִּיד מִדּוּבְנָא זי״ע לְהַגְּרָ״א זי״ע, מַדּוּעַ הוּא סוֹגֵר עַל עַצְמוֹ בְּחֶדֶר [כַּיָּדוּעַ, שֶׁלָּמַד לְאוֹר הַנֵּר גַּם בַּיּוֹם, וְלָמַד עִם חַלּוֹנוֹת מוּגָפִים] וְלֹא יוֹצֵא לַחוּץ, וְכִי זֶה ׳קוּנְץ׳ (חָכְמָה) לִהְיוֹת סָגוּר וּמְסֻגָּר, וְכָךְ לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? לִכְאוֹרָה הַחָכְמָה הִיא לַעֲבֹד אֶת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּחוּץ, כְּשֶׁיֵּשׁ פִּתּוּיִים שֶׁל יֵצֶר הָרָע... וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם. וְהֵשִׁיב לוֹ הַגְּרָ״א זי״ע, שֶׁלֹּא בָּאנוּ לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לַעֲשׂוֹת ׳קוּנְץ׳, אֶלָּא הָעִקָּר לִהְיוֹת שְׁמוּרִים מֵחֵטְא. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ.

וְדָבָר זֶה נִלְמַד מִמַּה שֶׁאָסְרָה תּוֹרָה חָמֵץ בְּבַל יֵרָאֶה. וְהַטַּעַם, כָּתַב הָרַ״ן (רֵישׁ פְּסָחִים): ׳כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לְאָכְלוֹ, מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִדָּבָר הָאָסוּר, בְּאֹפֶן שֶׁבְּוַדַּאי לֹא יִכָּשֵׁל בּוֹ׳.

הַקִּנְאָה הַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד

הַגָּאוֹן הַחָתָם סוֹפֵר זי״ע כָּתַב (הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח), שֶׁתֵּבַת חָמֵץ יְתֵרָה עַל תֵּבַת מַצָּה בְּג׳, לְלַמֶּדְךָ, שֶׁהַחִלּוּק בֵּין הַצַּדִּיק לָרָשָׁע הוּא בְּג׳ דְּבָרִים, וְהֵם הַקִּנְאָה הַתַּאֲוָה וְהַכָּבוֹד שֶׁהֵם מוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם (אָבוֹת ד, כא), וְהָרֶמֶז בָּזֶה, כָּךְ:

הַקִּנְאָה - מִסִּימָנֵי הֶחָמֵץ - כָּל שֶׁהִכְסִיפוּ פָּנָיו (רַמְבַּ״ם פֶּרֶק ה׳ מֵהִלְכוֹת חָמֵץ וּמַצָּה הֲלָכָה יג), לְרַמֵּז עַל הָרָשָׁע שֶׁהוּא מָלֵא קִנְאָה עַל הַצְּלָחַת חֲבֵרוֹ, וּכְמוֹ כֵן הוּא כּוֹעֵס עַל כָּל דָּבָר מֵרֹב גַּאֲוָתוֹ [הִכְסִיפוּ פָּנָיו רוֹמֵז לְמַרְאֶה פְּנֵי הַכּוֹעֵס הַמִּשְׁתַּנּוֹת].

הַתַּאֲוָה - הֶחָמֵץ בְּיַחַס לְמַצָּה, הוּא (הֶחָמֵץ), מַשְׁבִּיעוֹ וְעָרֵב עָלָיו יוֹתֵר, וּלְפִיכָךְ רוֹמֵז הוּא עַל עִנְיַן הַתַּאֲוָה.

הַכָּבוֹד - רוֹמֵז לַגַּאֲוָה (זֹהַר הַקָּדוֹשׁ ח״ב קפב ע״א), וּכְטֶבַע הֶחָמֵץ שֶׁתּוֹפֵחַ וְעוֹלֶה מַעְלָה יוֹתֵר מִמַּה שֶׁהוּא בֶּאֱמֶת, וְזֶה יְסוֹד הַגַּאֲוָה, שֶׁאָדָם מִתְפָּאֵר יוֹתֵר מִמַּה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֶּאֱמֶת, מִשּׁוּם כָּךְ אָסְרָה הַתּוֹרָה לְהַקְטִיר שְׂאוֹר עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ז, ה): ״כִּי תוֹעֲבַת ה׳ כָּל גְּבַהּ לֵב״ (סֵפֶר הַחִנּוּךְ מִצְוָה קיז, וְרֵאשִׁית חָכְמָה שַׁעַר הָעֲנָוָה פֶּרֶק ג בְּשֵׁם הַמִּדְרָשׁ). וְלָכֵן הֶחָמֵץ לֹא בָּטֵל בְּרֹב, שֶׁמַּהוּת הַמִּתְגָּאֶה - שֶׁאֵינוֹ מְבַטֵּל עַצְמוֹ בְּיַחַס לַאֲחֵרִים, אֶלָּא תָּמִיד מַרְגִּישׁ עַצְמוֹ כִּמְציאוּת בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

מִסִּימָנֵי הֶחָמֵץ, שֶׁכַּאֲשֶׁר מֵכִין אוֹתוֹ, הוּא מַשְׁמִיעַ קוֹל (רַמְבַּ״ם פ״ה מֵהִלְכוֹת חָמֵץ וּמַצָּה הֲלָכָה יג), כָּךְ הַנְהָגַת הַמִּתְגָּאֶה - שֶׁאֵינוֹ מַעֲבִיר עַל מִדּוֹתָיו, הֵפֶךְ הָעֲנָוָה שֶׁמִּדָּתָהּ סַבְלָנוּת, כַּמְּבֹאָר בַּגְּמָרָא (שַׁבָּת ל׳ ע״ב) גַּבֵּי עַנְוְתָן כְּהִלֵּל.

מוּבָא בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים ו׳ ע״ב) עַל חָמֵץ, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם (כִּי הַתּוֹרָה הִפְקִירָה מִמֶּנּוּ חֲמֵצוֹ), מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן לַעֲבוֹר עָלָיו, אִם לֹא בִּעֲרוֹ מִקֹּדֶם, אָמְרוּ, אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם, עֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב בְּפֶסַח כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וְהָרֶמֶז בָּזֶה, דִּבְפֶסַח מְקַבֵּל הָאָדָם כֹּחַ לִשְׁלוֹט עַל יֵצֶר הָרָע, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא בְּמַדְרֵגָה שֶׁל רְשָׁעִים יֵצֶר הָרָע שׁוֹפְטָן (בְּרָכוֹת סא ע״א), וּפֵרֵשׁ הַגְּרָ״א - מַנְהִיגָן. מִכָּל מָקוֹם בְּפֶסַח - הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְסַיֵּעַ לָאָדָם שֶׁיִּהְיֶה הַיֵּצֶר בִּרְשׁוּתוֹ, וְשֶׁיּוּכַל לְהִתְגַּבֵּר עָלָיו.

בְּנֻסַּח בִּטּוּל הֶחָמֵץ

גְּאוֹן עֻזֵּנוּ הַחִידָ״א זי״ע, בְּסִפְרוֹ ׳שִׂמְחַת הָרֶגֶל׳, (לִמּוּד א), כָּתַב לְפָרֵשׁ נֻסָּח ״כָּל חֲמִירָא״ - וְזֹאת הִיא תְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל אוֹתָהּ, גַּם כֵּן חוּץ מֵהַכַּוָּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁהִיא גִּלּוּי דַּעַת, הֶפְקֵר וּבִטּוּל, כְּנֶגֶד הַיֵּצֶר הָרָע, ׳**כָּל חֲמִירָא וַחֲמִיעָא**׳, כָּל מִינֵי עֵצוֹת שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע, ׳**דְּאִיכָּא בִּרְשׁוּתִי**׳, הַיְנוּ עַל יְדֵי הָאֻמּוֹת שֶׁשְּׁרוּיוֹת בְּתוֹכִי, אוֹ מִמַּה שֶּׁחָטָאתִי בְּגִלְגּוּל זֶה, אוֹ קֹדֶם, וְנִשְׁאַר בִּי הָרֹשֶׁם. ׳**דַּחֲזִיתֵיהּ**׳ - שֶׁהִרְגַּשְׁתִּי בּוֹ וְלֹא דְחִיתִיו. ׳**וּדְלָא חֲזִיתֵיהּ**׳ - שֶׁלֹּא הִרְגַּשְׁתִּי כְּלָל. ׳**דְּבִעַרְתֵּיהּ**׳ - שֶׁשַּׁבְתִּי בִּתְשׁוּבָה. וּדְלָא בִעַרְתֵּיהּ - שֶׁלֹּא שַׁבְתִּי בִּתְשׁוּבָה. ׳**לִבְטִיל וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר כְּעַפְרָא דְּאַרְעָא**׳ - הֲרֵינִי מְגַלֶּה דַּעְתִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה סִבָּה לְהַחֲטִיאֵנִי, בָּטֵל הוּא - וַאֲנִי נָקִי וּבַר לֵבָב לַעֲבוֹדַת ה׳.

׳חַיָּב אָדָם לְטַהֵר עַצְמוֹ בָּרֶגֶל׳

מוּבָא בַּגְּמָרָא (קִדּוּשִׁין מא ע״א): ׳חַיָּב אָדָם לְטַהֵר עַצְמוֹ בָּרֶגֶל׳. וְהֵבִיא זֹאת הַגָּאוֹן הַחִידָ״א זי״ע, בְּסִפְרוֹ ׳מוֹרֶה בְּאֶצְבַּע׳ (אוֹת רצ): שֶׁעַל הָאָדָם לִטְבֹּל בַּמִּקְוֶה, וּלְכַוֵּן לְקַבֵּל אֶת הַקְּדֻשָּׁה הָעֶלְיוֹנָה שֶׁמִּתְגַּלָּה בְּלֵיל הַסֵּדֶר. כְּמוֹ כֵן עַל הָאָדָם לְטַהֵר לִבּוֹ וְרַעְיוֹנָיו וְכָל אָרְחוֹתָיו, כִּי עִקָּר טָהֳרַת הַכֵּלִים, הֵם כְּלֵי הַנֶּפֶשׁ שֶׁהֵם אֵבָרֵי הַגּוּף, שֶׁבָּהֶם הַשְּׂאוֹר שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הָרָע. עוֹד כָּתְבוּ בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁיַּעֲשֶׂה הַגְּעָלָה לְמִצְחוֹ עַל יְדֵי דְּמָעוֹת שֶׁיִּתְוַדֶּה עַל עֲוֹנוֹתָיו, וַאֲזַי תַּעֲלֶה לוֹ הַטְּבִילָה שֶׁטּוֹבֵל אַחַר כָּךְ, וּכְמוֹ שֶׁמּוֹעִילָה הַשְּׁטִיפָה שֶׁאַחַר הַהַגְעָלָה.

בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳קַב הַיָּשָׁר׳ (פֶּרֶק צ) כָּתַב: ׳הַכְּלָל הָעוֹלֶה, כִּי בִּעוּר חָמֵץ מוֹרֶה עַל הַחֵרוּת מִסִּטְרָא אַחֲרָא. וְאִם כֵּן חִיּוּב גָּדוֹל בְּאוֹתוֹ הַפַּעַם, שֶׁצָּרִיךְ לִרְחֹץ בְּחַמִּין כְּדֶרֶךְ הַשְּׁבוּיִם הַיּוֹצְאִים מִבֵּית הַשֶּׁבִי מַרְחִיצִין אוֹתָן בְּחַמִּין׳. וְכָתַב עוֹד ׳שֶׁקַּבָּלָה בְּיָדוֹ שֶׁכָּל אֲשֶׁר טוֹרֵחַ הָאָדָם לִכְבוֹד יוֹם-טוֹב שֶׁל פֶּסַח וְיָגֵעַ בָּזֶה - הוֹרֵג אֶת הַמַּזִּיקִין שֶׁנִּקְרְאוּ ׳נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם׳. וְהָעוֹסֵק בְּטִרְדַּת הַמִּצְוָה שֶׁל יְמֵי הַפֶּסַח, מְתַקֵּן הוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה׳ עַד כָּאן.

בְּעִנְיַן קְדֻשַּׁת לֵיל הַסֵּדֶר

לֵיל הַסֵּדֶר נִקְרָא יוֹם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת יג, ח): ״וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא״, וּבְאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ שָׁם כָּתַב: ׳כִּי הַלַּיְלָה הַהוּא יוֹם יִקָּרֵא וְלֹא לַיְלָה, וְהוּא אוֹמְרוֹ (תְּהִלִּים קלט, יב): ׳וְלַיְלָה כַּיּוֹם יָאִיר׳, וְלֹא חָשׁ שֶׁתִּטְעֶה לוֹמַר ׳יוֹם׳ מַמָּשׁ וְכוּ׳. וְאוּלַי כִּי סָמַךְ ״בַּיּוֹם הַהוּא״ עִם ״וְהִגַּדְתָּ״, כִּי גַּם נֵס זֶה בִּכְלָל מִצְוַת הַגָּדָה׳. עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ. הַיְנוּ לִדְבָרָיו, מִמִּצְוַת הַהַגָּדָה - לְהַדְגִּישׁ פְּרָט זֶה, וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (שְׁמוֹת לח ע״א) אִיתָא, שֶׁבִּזְמַן יְצִיאַת מִצְרַיִם, הָיָה אוֹתוֹ הַלַּיְלָה מֵאִיר לָהֶם כַּיּוֹם בִּתְקוּפַת תַּמּוּז.

הַגְּרָ״א זי״ע מַסְבִּיר בָּזֶה אֶת הַשְּׁאֵלָה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁשּׁוֹאֲלִים: ׳מַה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת׳, שֶׁרֹב הַמִּצְווֹת שֶׁנִּצְטַוֵּינוּ לַעֲשׂוֹתָן - בַּיּוֹם, וְזוֹ - מִצְוָתָהּ בַּלַּיְלָה, כֵּיוָן שֶׁהָיָה ׳כַּיּוֹם׳ וְקוֹרְאִים בּוֹ הַהַלֵּל, אַף עַל פִּי שֶׁמִּצְוַת הַלֵּל בַּיּוֹם, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז״ל (מְגִלָּה כ׳ ע״ב), כָּאן הַלַּיְלָה - כַּיּוֹם. בְּסִדּוּר הָאֲרִיזַ״ל לְרַבִּי

קָאפִּיל, כָּתַב, שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת חֲצִי הָרִאשׁוֹן הוּא דִּין וְכוּ׳, וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ רַחֲמִים.

בְּסֵפֶר ׳פִּרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר׳ (פֶּרֶק לב), וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (תּוֹלְדוֹת קמב ע״א), וּבְתַרְגּוּם יוֹנָתָן פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת, מוּבָא, שֶׁסְּעֻדַּת ב׳ גְּדָיֵי עִזִּים שֶׁהֵבִיא יַעֲקֹב אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, לְאָבִיו יִצְחָק אָבִינוּ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, הָיָה בְּלֵיל ט״ו - לֵיל הַסֵּדֶר.

וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ בְּפִרְקֵי דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק לא): ׳הִגִּיעַ לֵיל יוֹם טוֹב הַפֶּסַח, וְקָרָא יִצְחָק לְעֵשָׂו בְּנוֹ הַגָּדוֹל, וְאָמַר, בְּנִי, הַלַּיְלָה הַזֶּה הָעֶלְיוֹנִים אוֹמְרִים שִׁירָה, הַלַּיְלָה הַזֶּה אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים, הַיּוֹם הַזֶּה בִּרְכַּת טְלָלִים. עֲשֵׂה לִי מַטְעַמִּים עַד שֶׁאֲנִי חַי אַבָּרֶכְכָה, וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ מְשִׁיבָה אוֹתוֹ וְאוֹמֶרֶת, אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן. הָלַךְ לְהָבִיא וְנִתְעַכֵּב שָׁם, אָמְרָה רִבְקָה אֶל יַעֲקֹב, בְּנִי, הַלַּיְלָה הַזֶּה אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים, הַלַּיְלָה הַזֶּה הָעֶלְיוֹנִים אוֹמְרִין שִׁירָה, עֲשֵׂה מַטְעַמִּים לְאָבִיךָ וְיֹאכַל, עַד שֶׁהוּא בְּעוֹדוֹ חַי - יְבָרְכֶךָּ׳.

וּבַשְּׁלָ״ה הַקָּדוֹשׁ (עִנְיַן לֵיל הַסֵּדֶר) כָּתַב, סְעוּדַת לַיְלָה זֶה הִיא כְּמִין סְעוּדָה רוּחָנִית כְּעֵין מַטְעַמֵּי יִצְחָק, וְרֶמֶז וְדֶגְמָה לִסְעוּדַת עוֹרוֹ שֶׁל לִוְיָתָן.

הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁיֵּשׁ בְּלֵיל הַסֵּדֶר

בְּסֵפֶר ׳שִׂיחוֹת הִתְחַזְּקוּת׳ (הַכָּנָה לְפֶסַח תשנ״ח) כָּתַב, שֶׁבְּלַיְלָה זֶה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן אֶת הַכֹּחַ שֶׁל ׳הַבֵּן שׁוֹאֵל׳ וְאֶת הַכֹּחַ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל, שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֶת הַתְּפִלָּה בְּדַרְגָּה גְּבוֹהָה מְאֹד, וְכָתוּב בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁבְּלַיְלָה זֶה אֶפְשָׁר לִפְעֹל דְּבָרִים נִפְלָאִים עִם כָּל בַּקָּשָׁה - לִפְנֵי עַרְבִית, בִּזְמַן תְּפִילַת עַרְבִית וּבְהַלֵּל שֶׁל עַרְבִית.

וּבְעֵת הַהֲלִיכָה לַסֵּדֶר, וּבְעֵת הַסֵּדֶר, וּבְעֵת הַסְּעוּדָה, וּבַהַלֵּל וּלְאַחַר הַסֵּדֶר, בְּכָל בַּקָּשָׁה, אֶפְשָׁר לִפְעֹל דְּבָרִים נִפְלָאִים, שֶׁהֲרֵי בְּלֵיל הַסֵּדֶר פְּתוּחִים כָּל הַשְּׁעָרִים לְמַעְלָה, וּמִמֵּילָא, כָּל קוֹל שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל זוֹכֶה לִשְׁלֹחַ בְּלַיְלָה זֶה, הֲרֵי זֶה רְכוּשׁ עָצוּם וְנִפְלָא שֶׁזּוֹכִים לִרְכֹּשׁ לְכָל הַשָּׁנָה.

הַיְרוּשָׁה הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה

בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, נָתַן יִצְחָק אָבִינוּ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ אֶת הַיְרוּשָׁה הַקְּדוֹשָׁה וְהַטְּהוֹרָה שֶׁל (בְּרֵאשִׁית כז, כב): ״הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב״, שֶׁעַל זֶה אָמְרוּ חֲז״ל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁכְּלָל יִשְׂרָאֵל מִתְגָּאִין בִּירוּשָׁתָן, וְתָפְסוּ אוּמָנוּת אֲבוֹתָם בִּידֵיהֶם. וְכָתוּב ״הַקּוֹל״ חָסֵר, לִרְמֹז בָּזֶה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים קב, יח): ״פָּנָה אֶל תְּפִלַּת הָעַרְעָר״ - הֵן הַתְּפִלּוֹת שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַנִּמּוּכִים, אֲפִילוּ כַּאֲשֶׁר הַמַּצָּב הוּא שֶׁל ׳רֵיחַ בְּגָדָיו׳, כְּמוֹ שֶׁאִיתָא בַּגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין לז ע״א) עַל הַפָּסוּק (בְּרֵאשִׁית כז, כז): ״וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו״ - ׳אַל תִּקְרֵי בְּגָדָיו, אֶלָּא בּוּגְדָיו׳, אַף עַל פִּי כֵן, נוֹתֵן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְכָל אֶחָד אֶת הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁל ״הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב״ (שה״ש ב, יד), אֲפִילוּ כַּאֲשֶׁר נִמְצָאִים בְּמַצָּב שֶׁל מ״ט שַׁעֲרֵי טֻמְאָה, בְּכָל זֹאת, הַקּוֹל הַקָּדוֹשׁ שֶׁל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא כֹּחַ עָצוּם וְנִפְלָא שֶׁהוּא נִשְׁאַר בְּתוֹקְפּוֹ וּבַעֲרֵיבוּתוֹ וּמְתִיקוּתוֹ וַחֲבִיבוּתוֹ הָעֲצוּמָה אֵצֶל אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, וְהוּא עוֹלֶה לְמַעְלָה לִמְקוֹמוֹת גְּבוֹהִים מְאֹד.

וְאוֹר זֶה, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מְגַלֶּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ שֶׁל לֵיל הַסֵּדֶר, שֶׁאָז הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ אֶת הַ׳נִּכְנָס עִמּוֹ רֵיחַ גַּן עֵדֶן׳ - בְּכָל בַּיִת וּבַיִת, אֲפִילוּ בְּמַצָּב שֶׁל ׳בּוּגְדָיו׳, כָּל בַּיִת מִיִּשְׂרָאֵל זוֹכֶה לְהִתְעַלּוֹת, וְלִהְיוֹת מָלֵא בְּרֵיחַ גַּן עֵדֶן בְּדַרְגָּה שֶׁל קוֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים,

בְּדַרְגַּת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים

כָּתַב הַמַּהַרַ״ל, שֶׁהַטַּעַם (מִנְהַג אַחֵינוּ הָאַשְׁכְּנַזִּים) שֶׁלּוֹבְשִׁים קִיטֶל - כִּי כָּל אֶחָד זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּדַרְגָּה שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַנִּכְנָס לִפְנֵי וְלִפְנִים, וּמִמֵּילָא כָּל בַּיִת זוֹכֶה לִהְיוֹת בְּדַרְגָּה שֶׁל קוֹדֶשׁ קָדָשִׁים, וְכָל אֶחָד זוֹכֶה לְהָבִיא אֶת רֵיחַ הַקְּטֹרֶת. וְאָז הַזְּמַן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֹּחַ שֶׁל הַ׳קּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים׳ - זֶה הַזְּמַן לְהַשְׁמִיעַ אֶת קוֹלֵנוּ אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, זֶה הַזְּמַן שֶׁל תְּפִלָּה קְצָרָה, שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי וְלִפְנִים,

וּתְפִלָּה זוֹ הָיְתָה בּוֹקַעַת רְקִיעִים מַמָּשׁ, וְעַל יָדָהּ נִשְׁפְּעוּ הַשְׁפָּעוֹת עֲצוּמוֹת לְכָל הַשָּׁנָה כֻּלָּה. וּבַלַּיְלָה הַזֶּה נִשְׁפַּעַת עֵת רָצוֹן עֲצוּמָה כָּל כָּךְ, שֶׁאֲפִילוּ דְּבָרִים שֶׁנִּגְזְרוּ וְנֶחְתְּמוּ בִּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, אֶפְשָׁר לְבַטֵּל אֶת הַכֹּל עַל יְדֵי שֶׁמְּבַקְּשִׁים רַחֲמִים.

קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים

וְזֶה הַכֹּחַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ לָנוּ בַּלַּיְלָה הַזֶּה בְּתוֹךְ הַמַּצָּה הַקְּדוֹשָׁה, אֲשֶׁר הִיא לֶחֶם עֹנִי, 'שֶׁעוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה' - מִלְּבַד מַה שֶׁהָיְתָה מַאֲכָל עֲנִיִּים, [כִּי הַמַּצָּה מַשְׂבִּיעָה לִזְמַן רַב]. וְזֶה כּוֹלֵל אֶת הַחֵלֶק שֶׁל רִבּוּי בַּקָּשׁוֹת, שֶׁנִּכְלַל בְּמַאֲמָר חֲזַ"ל: 'קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים'. וּבְעֵת הַהֲכָנָה לִפְנֵי אֲכִילַת הַמַּצָּה, וּבְעֵת אֲכִילַת הַמַּצָּה, וּלְאַחֲרֶיהָ - אָז הוּא הַזְּמַן שֶׁל 'עוֹנִין עָלָיו דְּבָרִים הַרְבֵּה'. לֹא לְהִסְתַּפֵּק בִּ"קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים" בִּלְבַד, אֶלָּא חֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים דִּיְּקוּ בִּלְשׁוֹנָם הַזָּהָב, וְהוֹסִיפוֹ תֵּבַת 'הַרְבֵּה', לְהוֹרוֹת, שֶׁבַּזְּמַן הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, עָלֵינוּ לְבַקֵּשׁ בְּאֹפֶן שֶׁל לִשְׁפּוֹךְ תְּפִלּוֹת בְּעוֹשֶׁר, לְהַרְבּוֹת בְּבַקָּשׁוֹת וּתְחִינוֹת לִפְנֵי ה'.

לֶחֶם עֹנִי - שֶׁהַתְּפִלּוֹת תִּהְיֶינָה בְּאֹפֶן שֶׁל 'תְּפִלָּה לֶעָנִי'

עִנְיָן נוֹסָף נִכְלָל בִּפְשָׁט שֶׁל לֶחֶם עֹנִי, עָנִי כִּפְשׁוּטוֹ, הַיְנוּ שֶׁהַתְּפִלּוֹת שֶׁעוֹנִין וּמְבַקְּשִׁים בִּשְׁעַת הַיּוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, תִּהְיֶינָה בְּאֹפֶן שֶׁל 'תְּפִלָּה לֶעָנִי'. וּבַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (פָּרָשַׁת בָּלָק קצה ע"א) כָּתַב, שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה אוֹפַנִּים שֶׁל תְּפִלּוֹת, יֵשׁ 'תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה' וְיֵשׁ 'תְּפִלָּה לֶעָנִי', וְהַמְּעֻלָּה שֶׁבְּכֻלָּן הִיא 'תְּפִלָּה לֶעָנִי' - שֶׁעוֹטֶפֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת כֻּלָּן, וְעָלֶיהָ אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל הַמַּלְאָכִים וְהַשְּׂרָפִים, כִּבְיָכוֹל אֲנִי פּוֹנֶה עַצְמִי מִכָּל עֲסָקַי וַאֲנִי עוֹסֵק בְּדָבָר שֶׁהוּא חָבִיב עָלַי בְּיוֹתֵר, בִּ'תְפִלָּה לֶעָנִי', שֶׁזֶּה הַכְּלִי הַיָּקָר וְהֶחָבִיב בְּיוֹתֵר שֶׁלִּי, הַלֵּב הַנִּשְׁבָּר - 'מָאנִין תְּבִירִין', וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר כִּבְיָכוֹל - כָּל הַבְּרִיאָה כּוּלָּהּ מַמְתִּינָה בְּזָוִית, כִּי הֶעָנִי מְבַקֵּשׁ מִמֶּנִּי.

וְאֶחָד מֵהָעִנְיָנִים שֶׁל 'תְּפִלָּה לֶעָנִי', הוּא, כַּאֲשֶׁר הֶעָנִי מַגִּיעַ אֶל הֶעָשִׁיר, הוּא שׁוֹפֵךְ לְפָנָיו אֶת מַעֲמַקֵּי לִבּוֹ, וְזֶהוּ כֹּחַ שֶׁל שִׂיחָה, בִּבְחִינַת "לִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ", שֶׁרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁנְּבַקֵּשׁ בְּאֹפֶן שֶׁל שִׂיחָה וְהִשְׁתַּפְּכוּת, לֹא עִם רְמָזִים וְלֹא עִם קִצּוּרִים, אֶלָּא כְּעָנִי הַמְּבַקֵּשׁ וְשׁוֹפֵךְ אֶת לִבּוֹ בַּפֶּתַח, וּבִפְרָט בְּדוֹרֵנוּ, בְּעִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא, שֶׁאָמְרוּ עָלָיו הַצַּדִּיקִים זי"עַ, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת "וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עָרֶב" (בְּרֵאשִׁית כד, סג) - "לִפְנוֹת עָרֶב" הוּא עִקְבְתָא דִּמְשִׁיחָא, שֶׁהָעֵצָה הִיא - "לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה", לְהַרְבּוֹת בְּשִׂיחָה וְדִבּוּרִים לִפְנֵי הַשֵּׁם.

לְהַרְגִּישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לָנוּ

עִנְיָן נוֹסָף שֶׁיֵּשׁ בִּ'תְפִלָּה לֶעָנִי', הוּא הַרְגָּשַׁת הַחִסָּרוֹן, שֶׁרְצוֹן הַשֵּׁם שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל בְּעֵת הַבַּקָּשׁוֹת, לְהַרְגִּישׁ כַּמָּה שֶׁיּוֹתֵר - אֶת מַה שֶׁחָסֵר לָנוּ, אֶת הָעֲנִיּוּת בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, שֶׁמֵּעִקְּרֵי הִתְגַּבְּרוּת הַיֵּצֶר הוּא בָּזֶה שֶׁמַּעֲלִים וּמַסְתִּיר מִבַּר יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יַרְגִּישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהַיֵּצֶר יוֹדֵעַ, שֶׁבָּרֶגַע שֶׁבַּר יִשְׂרָאֵל יַרְגִּישׁ אֶת מַה שֶׁחָסֵר לוֹ, אֲזַי יוּכַל לִפְעֹל עַל יְדֵי בַּקָּשׁוֹתָיו, וְיוּכַל לְהַצְלִיחַ וּלְהִתְעַלּוֹת בְּהַתְמָדַת הַתּוֹרָה, בִּקְדֻשַּׁת הַתּוֹרָה, בִּיגִיעַת הַתּוֹרָה בִּרְצִיפוּת, בְּאַהֲבַת הַתּוֹרָה, בְּחֶשְׁקַת הַתּוֹרָה, בְּהַשָּׂגַת חֵלֶק הַתּוֹרָה שֶׁלּוֹ, בִּפְרָט בִּזְמַן זֶה שֶׁנִּדּוֹנִים בּוֹ עַל הַתְּבוּאָה, וּבַ"תְּבוּאָה" נִכְלָל חֵלֶק הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה הַבָּאָה, מִמֵּילָא כָּעֵת הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ שֶׁנִּזְכֶּה לִרְכֹּשׁ אֶת כָּל חֶלְקֵי הַתּוֹרָה הַשַּׁיָּכִים לָנוּ.

הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם

רְצוֹן ה' שֶׁנְּבַקֵּשׁ מִלְּפָנָיו, כְּמוֹ מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁעוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ 'הַשּׂוֹנֵא הַגָּדוֹל שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'מְסִלַּת יְשָׁרִים' שֶׁזּוֹ הַהַרְגָּשָׁה שֶׁצָּרִיךְ לְהַרְגִּישׁ עַל הַיֵּצֶר הָרָע, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל (בְּרָכוֹת ה' ע"א): 'לְעוֹלָם

יַרְגִּיז אָדָם יֵצֶר הַטּוֹב עַל יֵצֶר הָרָע', וּבְאֹפֶן כָּזֶה לָגֶשֶׁת לַתְּפִלָּה, לוֹמַר לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: 'הַיֵּצֶר רוֹצֶה לִגְזֹל מִמֶּנִּי נְתָחִים קְדוֹשִׁים שֶׁל תּוֹרָה וּתְפִלָּה, שֶׁל הַשָּׂגוֹת בִּתְפִלָּה, בְּרָכוֹת, שַׁחֲרִית, מִנְחָה, עַרְבִית, הוּא מַקְטִין אוֹתִי - שֶׁלֹּא תִּהְיֶינָה לִי הַשָּׂגוֹת אֲמִתִּיּוֹת בְּסוּר מֵרָע, וּבְמִדּוֹת טוֹבוֹת'. עָלֵינוּ לוֹמַר: 'אַבָּא! הַיֵּצֶר מַשְׁכִּיחַ מִמֶּנִּי כָּל הַזְּמַן, שֶׁלֹּא אֶזְכּוֹר שֶׁהַתַּכְלִית שֶׁלִּי בָּעוֹלָם הַזֶּה הִיא לְזַכֵּךְ אֶת הַמִּדּוֹת שֶׁלִּי'. וְכָל יָחִיד הוּא עוֹלָם מָלֵא, וּרְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא שֶׁנְּבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עַל כָּל הַחֻלְשׁוֹת, הַקְּשָׁיִים וְהַמִּדּוֹת שֶׁלָּנוּ בֵּין אָדָם לַחֲבֵרוֹ, הַמְּיֻחָדִים לָנוּ, שֶׁנִּזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עַל הַיֵּצֶר הַמְסַבֵּב אוֹתָנוּ, בְּאֹפֶן שֶׁל 'סַבּוּנִי גַּם סְבָבוּנִי' (תְּהִלִּים קיח, יא), וְאֵין לָנוּ מְנוּחָה מִמֶּנּוּ, וְכָעֵת הַזְּמַן לִזְכּוֹת לְ'הַבָּא לְהָרְגֵךְ הַשְׁכֵּם לְהָרְגוֹ' (בְּרָכוֹת נח ע"א), עַל יְדֵי כָּל בַּקָּשָׁה.

תִּקּוּן אֲכִילַת מַצָּה

הָרַמַ"ק הַקָּדוֹשׁ זי"ע כָּתַב (בְּפֵרוּשׁוֹ 'אוֹר יָקָר' לַזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ ח"ג ריד ע"ב), שֶׁאֲכִילַת מַצָּה הוּא תִּקּוּן לְהוֹצָאַת זֶרַע לְבַטָּלָה, שֶׁבְּמַצָּה יֵשׁ גַּם כֵּן קְדֻשַּׁת תְּרוּמָה, שֶׁכָּל פֵּרוּר מֵהַמַּצָּה מְקַדֵּשׁ אֶת הָאָדָם מְאֹד מְאֹד, וּמְרַפֵּא אוֹתוֹ, וְנִקְרֵאת הַמַּצָּה 'נַהֲמָא דְאַסְוָתָא' - לֶחֶם שֶׁל רְפוּאָה, וְנִקְרֵאת גַּם נַהֲמָא דִּמְהֵימְנוּתָא - לֶחֶם שֶׁל אֱמוּנָה.

בַּמַּתָּנָה שֶׁל הַמַּצָּה, נִכְלָל גַּם כֵּן מִלְּשׁוֹן מַצָּה וּמְרִיבָה, שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִלְחָמָה, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מֵאִיר לַמְּבַקְּשִׁים [עַל יְדֵי קְדֻשַּׁת הַמַּצָּה], שֶׁיָּרְגִּישׁוּ אֶת הַמִּלְחָמוֹת שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ רוֹצֶה לְזַכּוֹת אוֹתָנוּ, וְעַל יְדֵי שֶׁנַּרְגִּישׁ אוֹתָן וּנְבַקֵּשׁ, נִזְכֶּה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶן בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

תִּקּוּן אֲכִילַת מָרוֹר

בְּעֵת אֲכִילַת הַמָּרוֹר אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ מַה שֶׁחֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים מְגַלִּים לָנוּ, שֶׁחַסָּה 'תְּחִילָּתוֹ מָתוֹק וְסוֹפוֹ מַר', וְזֶה הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ: אַבָּא! אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁהַיֵּצֶר מַגִּיעַ אֵלֵינוּ בְּפֶה רַךְ. תְּחִלָּתוֹ מָתוֹק, אֲבָל אַבָּא שֶׁבַּשָּׁמַיִם! הָאֵר בָּנוּ שֶׁנִּזְכֹּר כָּל הַשָּׁנָה - שֶׁסּוֹפוֹ מַר, וְלֹא נִתְפַּתֶּה אֵלָיו, זַכֵּנוּ לִזְכֹּר שֶׁכָּל הַתַּאֲווֹת וְכָל הַדִּבּוּרִים שֶׁיּוֹצְאִים מֵהַפֶּה בְּלֹא לַחֲשֹׁב מִקֹּדֶם - סוֹפָם מַר, לֹא רַק בָּעוֹלָם הָעֶלְיוֹן אֶלָּא אַף גַּם בָּעוֹלָם הַזֶּה. זַכֵּנוּ לְהַרְגִּישׁ תֵּכֶף אֶת הַמְּרִירוּת שֶׁיֵּשׁ בְּכָל עִנְיָנֵי הַיֵּצֶר, שֶׁנִּזְכֹּר בִּבְהִירוּת שֶׁזֶּה "וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם" (שְׁמוֹת א, יד).

תִּקּוּן הַקִּדּוּשׁ בְּכוֹס רִאשׁוֹן

מִדָּה טוֹבָה מְרֻבָּה, זַכֵּנוּ לִזְכֹּר שֶׁבְּרוּחָנִיּוּת, אֲפִילוּ אִם הַהַתְחָלוֹת קָשׁוֹת - מִכָּאן וְאֵילָךְ יֶעֱרַב לָכֶם, זַכֵּנוּ לִגְאֻלָּה וּלְחֵירוּת אֲמִתִּיִּים, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הָרַב הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הַ'חִידּוּשֵׁי הַרִי"ם' זי"ע, שֶׁהַגְּאֻלָּה הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּגְאֲלוּ כְּלָל יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הָיְתָה 'וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל' (שְׁמוֹת ב, כג), הַיְנוּ רַק לְאַחַר שֶׁ'וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרָיִם', וְהַקְּלִפּוֹת נֶחְלְשׁוּ מְעַט - אָז הֵבִינוּ עַל מַה יֵשׁ לְהֵאָנֵחַ, מִפְּנֵי שֶׁקֹּדֶם לְזֶה לֹא יָדְעוּ בִּכְלָל, שֶׁהַיֵּצֶר גּוֹזֵל מֵהֶם אֶת הַהַכָּרָה בַּעֲנִיּוּת שֶׁלָּהֶם.

וְזֶה הָיָה הַלָּשׁוֹן הָרִאשׁוֹן שֶׁל גְּאוּלָה: "הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם" (שְׁמוֹת ו, ז), שֶׁלֹּא יָכְלוּ לִסְבֹּל אֶת הָרָע, מִמֵּילָא לִפְנֵי קִדּוּשׁ בְּכוֹס רִאשׁוֹן שֶׁהִיא כְּנֶגֶד הַלָּשׁוֹן "וְהוֹצֵאתִי" אֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ וְלִפְעֹל: "אַבָּא! זַכֵּנוּ שֶׁלֹּא נוּכַל לִסְבֹּל שׁוּם מַחֲשָׁבָה, דִּבּוּר אוֹ מַעֲשֶׂה, שֶׁלֹּא מֵבִיא לְךָ נַחַת רוּחַ בִּשְׁלֵמוּת, זַכֵּנוּ לִהְיוֹת מֵ"אוֹהֲבֵי ה' שֹׂנְאוּ רָע" (תְּהִלִּים צז, י), שֶׁנִּשְׂנָא אֶת הָרַע שֶׁרוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ". שֶׁבְּכָל שֶׁמַּרְאֶה שֶׁזֶּה מַפְרִיעַ לוֹ וּמֵצֵר לוֹ, וְאֵין לוֹ מְנוּחָה מֵהַיֵּצֶר - כָּךְ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ קָרוֹב אֵלָיו וְשׁוֹמֵעַ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דְּבָרִים ד, ז): "כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹקִים קְרוֹבִים אֵלָיו כַּה' אֱלֹקֵינוּ בְּכָל קָרְאֵנוּ אֵלָיו", וּבַתַּרְגּוּם כָּתוּב: 'בְּכָל עִידָּן דְּעַקְתִּין לֵיהּ' - בְּכָל זְמַן שֶׁצַּר לוֹ.

וּבְלֵיל הַסֵּדֶר, הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁפִּיעַ יְצִיאַת מִצְרַיִם לְכָל מִי שֶׁמַּרְגִּישׁ שֶׁהוּא בִּגְבוּל שַׁעַר הַחֲמִישִׁים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב אֵצֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שְׁמוֹת יב, לט): "וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ", וְיָדוּעַ מַה

שֶׁאָמְרוּ, שֶׁאִם הָיִינוּ נִשְׁאָרִים רֶגַע קָט, לֹא הָיִינוּ יְכוֹלִים לָצֵאת מִשָּׁם חַס וְשָׁלוֹם לְעוֹלָם. וְעִנְיָן זֶה שַׁיָּךְ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, בִּפְנֵי עַצְמוֹ, הַיְנוּ בָּרְגָעִים שֶׁזּוֹכִים לְהַגִּיעַ לְהַרְגָּשָׁה שֶׁאֵין לִי שׁוּם אֶפְשָׁרוּת לְהַצְלִיחַ בָּזֶה בְּכֹחוֹת עַצְמִי, מַרְגִּישִׁים בְּתַכְלִית הַבְּהִירוּת - שֶׁרַק אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עֵינַי נְשׂוּאוֹת, וְזוֹכִים לִהְיוֹת בְּהַרְגָּשָׁה שֶׁכָּל הַמְּציאוּת וְהָעַצְמִיּוּת פּוּנָה וּמְיַחֶלֶת אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁיּוֹשִׁיעֵנוּ בְּעִנְיָן זֶה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (סַנְהֶדְרִין נב ע״ב): ׳אִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹזְרוֹ, אֵין יָכוֹל לוֹ׳.

הַזְּמַן הַמְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְהִוָּשַׁע

וְזֶה הַזְּמַן הַמְסֻגָּל בְּיוֹתֵר לְהִוָּשַׁע בִּמְהִירוּת וּבְנֶקֶל - בָּאֹפֶן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּסִפְרֵי הַצַּדִּיקִים הַקְּדוֹשִׁים זי״ע, שֶׁכְּמוֹ בְּגָלוּת מִצְרַיִם עָבְרָה שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה, חֲמִשִּׁים שָׁנָה, מֵאָה שָׁנָה, מָאתַיִם שָׁנָה, וְלֹא זוּ בִּלְבַד שֶׁלֹּא יָצְאוּ מִשַּׁעֲרֵי הַטֻּמְאָה, אֶלָּא עוֹד הִשְׁתַּקְּעוּ וְיָרְדוּ עוֹד וָעוֹד, שַׁעַר מ, מ״א, מ״ב וְכוּ׳ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶל שַׁעַר הַמ״ט.

וּבְחִיצוֹנִיּוּת הָעִנְיָן הַיֵּצֶר הָרָע יָכוֹל לְהַרְעִישׁ: ״אֵיךְ נֹאמַר שֶׁבַּשָּׁנָה הַזּוֹ יִהְיֶה אֵיזֶה שִׁנּוּי, הֲרֵי כְּבָר עָבְרוּ הַרְבֵּה שָׁנִים, וְלַמְּרוֹת שֶׁיָּדְעוּ שֶׁלַּיְלָה זֶה שָׁמוּר לַגְּאֻלָּה - דָּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה אֶלָּא עוֹד יוֹתֵר הִשְׁתַּקְּעוּ בְּטֻמְאָה״! וְהַיֵּצֶר הָיָה מְיָאֵשׁ שֶׁגַּם בְּשָׁנָה זוֹ, בְּוַדַּאי לֹא יִהְיֶה שׁוּם שִׁנּוּי, וְאַדְרַבָּה, בְּשָׁנִים שֶׁעָבְרוּ הָיָה יוֹתֵר מָקוֹם לַחֲשֹׁב שֶׁיּוּכְלוּ לְהִגָּאֵל, שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן לֹא הָיוּ שְׁקוּעִים כָּל כָּךְ בְּטֻמְאָה, וּבְכָל זֹאת לֹא נִגְאֲלוּ, אִם כֵּן, בְּשָׁנָה זוֹ שֶׁשְּׁקוּעִים הַרְבֵּה יוֹתֵר, אֵין מַה לַחֲשֹׁב עַל גְּאוּלָה.

אֲבָל הָאֱמֶת בְּדִיּוּק הֲפוּכָה, שֶׁדַּוְקָא שֶׁעָבְרוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה וְהִידַרְדְּרוּ עַד הַדְּיוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה וְהִגִּיעוּ לְסוֹף שַׁעַר הַמ״ט - זֶה גּוּפָא הַסִּבָּה לִישׁוּעָה וְלַגְּאֻלָּה הַשְּׁלֵמָה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַ יוֹתֵר, וּרְצוֹן ה׳ שֶׁנִּזְכֹּר זֹאת תָּמִיד בְּעֵת קִיּוּם מִצְוַת זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם, וּבְכָל הַיּוֹם טוֹב הַקָּדוֹשׁ בִּפְרָט, שֶׁכָּךְ מַמָּשׁ עוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הַיְנוּ בְּכָל פְּרָט וּפְרָט מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם. וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַב הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הַ׳שְׁפַת אֱמֶת׳ זי״ע, שֶׁבְּכָל עִנְיָן שֶׁל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם יֵשׁ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים שֶׁל טֻמְאָה, וְכַאֲשֶׁר נִמְצָאִים כְּבָר בַּגְּבוּל, וְשֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִוָּשַׁע מֵעַצְמֵנוּ, וּמַרְגִּישִׁים שֶׁרַק ה׳ יָכוֹל לְהוֹשִׁיעֵנוּ - אָז זוֹכִים לִגְאֻלָּה.

הַסִּבָּה וְהַסִּימָן לִזְכּוֹת לִגְאֻלָּה

כַּאֲשֶׁר אָדָם רוֹאֶה שֶׁעָבְרָה עוֹד שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה, וְלֹא הִצְלִיחַ בִּשְׁלֵמוּת כִּרְצוֹנוֹ וְלֹא הִתְעַלָּה כָּרָאוּי בְּתִקּוּן הַמִּדּוֹת וַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שֶׁלּוֹ, אֶלָּא אַדְרַבָּה! יָרַד עוֹד יוֹתֵר, זוֹ הַסִּבָּה וְהַסִּימָן לִזְכּוֹת לִגְאֻלָּה, כִּי בְּרֶגַע שֶׁחֲדוּרִים בֶּאֱמוּנָה, שֶׁאֲנִי מִצִּדִּי אֵינִי מְסֻגָּל וְרַק אֶל ה׳ עֵינַי נְשׂוּאוֹת, הוּא הַזְּמַן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר לְהִגָּאֵל בְּעִנְיָן זֶה, וְהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לִבְהִירוּת הִיא עַל יְדֵי רִבּוּי הַדִּבּוּרִים שֶׁל הִשְׁתַּפְּכוּת וְשִׂיחָה לִפְנֵי ה׳, בִּבְחִינַת ״וְלִפְנֵי ה׳ יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ״.

וְכָךְ דָּרְשׁוּ אֶת מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (פְּסָחִים ח׳ ע״ב): בּוֹדֵק אֶת הֶחָמֵץ עַד מְקוֹם שֶׁיָּדוֹ מַגַּעַת, וְהַשְּׁאָר מְבַטְּלוֹ ׳בְּלִבּוֹ׳, כְּלוֹמַר, עִקַּר בִּטּוּל כָּל הֶחָמֵץ - עַל יְדֵי בְּלִבּוֹ, ׳אֵיזוֹ עֲבוֹדָה שֶׁבַּלֵּב? הֱוֵי אוֹמֵר זוֹ תְּפִלָּה׳ (תַּעֲנִית ב׳ ע״א). וְעַל הָרְצוֹנוֹת עַצְמָם יֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה לְהַחְשִׁיב אוֹתָם, וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הָ׳אַבְנֵי נֵזֶר׳ זי״ע, שְׁמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּשׁוּקָה לְתוֹרָה וּלְמִצְוֹת, אֲזַי הוּא עָרֵב שֶׁהַגֵּיהִנֹּם לֹא יְקַבֵּל אוֹתוֹ, וַאֲפִילוּ אִם הוּא יְקַבֵּל אוֹתוֹ, אֲזַי הוּא יִפְלוֹט אוֹתוֹ כְּחֵץ מִקֶּשֶׁת.

מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן

וְכָעֵת הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיָּרִים הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, ״מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן״ (תְּהִלִּים קיג, ז) - אֶבְיוֹן תָּאֵב לְכָל דָּבָר, אֲפִילוּ לְאַשְׁפַּתּוֹת הַרְבֵּה, וְאָנוּ מְבַקְּשִׁים מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיִּהְיוּ לָנוּ הַהִשְׁתּוֹקְקוּת וְהַהֲבָנָה אֵיךְ לָגֶשֶׁת לְאַרְבַּעַת יְמֵי הַבִּקּוּר לִפְנֵי פֶּסַח, לַיּוֹם טוֹב עַצְמוֹ, לְהָבִין

אֶת הַמַּשְׁמָעוּת שֶׁל כָּל תְּפִלָּה, וְשֶׁל כָּל תֵּבָה שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, וְשֶׁל כָּל דָּבָר קָטָן בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרוֹמֵם אֶת הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, מִפְּנֵי שֶׁכַּאֲשֶׁר חֲסָרָה חַשְׁקוּת לְעַשְׂיַת רְצוֹן הַשֵּׁם, מְחַפְּשִׂים חַשְׁקוּת בַּהֲבָלִים. וּכְפִי מַה שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יְרוֹמֵם אֶת הָרְצוֹנוֹת שֶׁלָּנוּ, שֶׁיִּהְיוּ רַק אֶל עַשְׂיַת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, כָּךְ נִזְכֶּה לָצֵאת מִכָּל הַתַּאֲווֹת הַשְּׁפֵלוֹת.

וְהַכֹּל תָּלוּי בְּבַקָּשׁוֹת וּבִתְפִלּוֹת שֶׁנִּזְכֶּה לַחֲטוֹף בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (פְּסָחִים קטז ע"א): 'לְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁל בֵּן - אָבִיו מְלַמְּדוֹ', הַיְנוּ כְּפִי הַהֶשֵּׂגִים וְהַיְדִיעוֹת שֶׁל הַבֵּן שֶׁעֲלֵיהֶם הוּא מְבַקֵּשׁ, כָּךְ אָבִיו מְלַמְּדוֹ, וְאַף כַּאֲשֶׁר אֵין לָנוּ דַּעַת, עַל זֶה גִּילוּ לָנוּ חֲזַ"ל הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁיֵּשׁ לָנוּ אֶת הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁל תְּפִלָּה קְצָרָה, שֶׁדֵּי לְבַקֵּשׁ וְלוֹמַר: "צָרְכֵי עַמְּךָ מְרֻבִּים וְדַעְתָּם קְצָרָה", כְּלוֹמַר, עַל זֶה גּוּפָא יֵשׁ לָנוּ לְבַקֵּשׁ וְלוֹמַר: "אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם אָנוּ יוֹדְעִים שֶׁאָנוּ עֲנִיִּים וְאֶבְיוֹנִים, הַיֵּצֶר הָרָע רוֹצֶה לְהִתְגַּבֵּר עָלֵינוּ, הוּא רוֹצֶה לִגְזֹל אוֹתָנוּ בְּכָל מִינֵי עִנְיָנִים, שֶׁאֵין לָנוּ אֲפִילוּ הַשָּׂגָה בָּהֶם, כִּי הֲרֵי הַנְּשָׁמָה שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ בָּאָה עִם שְׁלִיחוּת מְיֻחֶדֶת עֲצוּמָה וְנִפְלָאָה, שֶׁרַק הִיא יְכוֹלָה לִפְעֹל, עִם מַחֲשָׁבָה, רָצוֹן, דִּבּוּר וּמַעֲשֶׂה, לָנוּ אֵין דַּעַת לְהַעֲרִיךְ וּלְיַקֵּר וְלִשְׁמוֹחַ עַל כָּל מַשֶּׁהוּ שֶׁאָנוּ זוֹכִים, מִמֵּילָא עַל זֶה גּוּפָא אָנוּ מְבַקְּשִׁים, שֶׁדַּעְתֵּנוּ קְצָרָה, עַל כֵּן, אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם! תֵּן לָנוּ דַּעַת כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה 'לְפִי דַּעְתּוֹ שֶׁל בֵּן - אָבִיו מְלַמְּדוֹ', תֵּן לָנוּ לְפִי מַה שֶׁאַתָּה יוֹדֵעַ, שֶׁהֲרֵי אַתָּה יוֹדֵעַ הֵיטֵב מַה הֵם צָרְכֵי כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִתָּנוּ, עַל כֵּן תֵּן לָנוּ אֶת הַמַּתָּנָה שֶׁל: "אַתְּ פְּתַח לוֹ". שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִפְתַּח לָנוּ אֶת הַדַּעַת, שֶׁגָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנֶיךָ, שֶׁפְּנִימִיּוּת רְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ, וְעַל כֵּן אָבִינוּ עָזְרֵנוּ, שֶׁתִּפְתַּח לָנוּ אֶת הַשְּׁעָרִים לֵידַע מַה לְּהַשִּׂיג, מַה לִּרְצוֹת, מַה לְּהַחְשִׁיב וּמַה לְיַקֵּר".

וְזֶהוּ "תְּפִלָּה לָעָנִי כִּי יַעֲטוֹף" (תְּהִלִּים קב, א), שֶׁהָעָנִי עוֹטֵף אֶת כָּל הַתְּפִלּוֹת, עִם הָעֲנִיּוּת שֶׁלּוֹ, שֶׁאוֹמְרִים אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: הִנֵּנוּ עֲנִיִּים, אֵין לָנוּ אֲפִילוּ מֵשֶׂג עַל גֹּדֶל עֲנִיּוּתֵנוּ, וְרַק אַתָּה ה' יוֹדֵעַ אֶת עֲנִיּוּתֵנוּ, עַל כֵּן אָבִינוּ, הוֹצִיאֵנוּ מֵהַשְּׁפָלוּת שֶׁלָּנוּ, "מֵאַשְׁפּוֹת יָרִים אֶבְיוֹן, לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים" (תְּהִלִּים קיג, ז), תֵּן לָנוּ נְדִיבוּת לֵב לַעֲבוֹדַת ה', שֶׁתִּתְגַּלֶּה בָּנוּ הַמַּטְבֵּעַ שֶׁל אֵשׁ שֶׁחֲקוּקָה בָּנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ.

גֹּדֶל הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁל כָּל תְּפִלָּה בְּחֹדֶשׁ נִיסָן

וְכַמָּה שֶׁמַּרְבִּים לְהִתְפַּלֵּל בְּיָמִים אֵלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁל תְּפִלַּת חַנָּה שֶׁהִרְבְּתָה לְהִתְפַּלֵּל, וּכְפִי מַה שֶׁמַּאֲמִינִים שֶׁכָּל תְּפִלָּה פּוֹעֶלֶת - כָּךְ זוֹכִים לִפְעֹל, אֵין לָנוּ מֵשֶׂג בְּגֹדֶל הַכֹּחַ הֶעָצוּם שֶׁל כָּל תְּפִלָּה בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, שֶׁהַצִּירוּף שֶׁל שֵׁם הַוָי"ה בָּרוּךְ הוּא שֶׁמֵּאִיר בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, הוּא הַוָי"ה פָּשׁוּט בְּאֹפֶן יָשָׁר - שֶׁכֻּלּוֹ רַחֲמִים, וְשֶׁהַנְּשָׁמוֹת מִתְפַּלְּלוֹת בַּעֲבוּרֵנוּ, וְאָנוּ מִתְפַּלְּלִים עֲבוּרָן בְּיָמִים אֵלּוּ, אַחַר פָּרָשַׁת הַנְּשִׂיאִים, כַּמְסוּדָר בַּסִּדּוּרִים.

כָּל תְּפִלָּה הִיא רֵוַח עֲבוּרֵנוּ וַעֲבוּר כָּל הַדּוֹרוֹת. וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּשֵׁם הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִימֶלֶךְ מִלִּיזֶנְסְק זי"ע, שֶׁמֵּעִקְּרֵי הַיֵּצֶר הָרַע הוּא הַיֵּצֶר הָרַע שֶׁל קַמְצָנוּת, וּבֵין הַדְּבָרִים שֶׁל קַמְצָנוּת, נִכְלָל גַּם הָעִנְיָן שֶׁל קַמְצָנוּת בְּדִבּוּרִים שֶׁמְּדַבְּרִים אֶל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ. וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מִתְחַנֵּן אֵלֵינוּ בְּאָמְרוֹ (תְּהִלִּים פא, יא): "הַרְחֶב פִּיךָ", וּפֵרְשׁוּ רַשִּׁ"י, וְרַבִּי אַבְרָהָם בֶּן עֶזְרָא זי"ע, שְׁאַל כְּכָל אֲשֶׁר תּוּכַל בְּכָל הַכֹּחַ, וַאֲמַלְּאֵהוּ מִיַּד.

שִׂמְחַת יוֹם טוֹב בְּיַחַד עִם הָאֻמְלָלִים

עִנְיָן נוֹסָף הוּא מַה שֶׁמְּבֹאָר בָּרַמְבַּ"ם וּבְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, בְּגֹדֶל הַמִּצְוָה הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁל שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, שֶׁעַל זֶה צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל הַרְבֵּה, שֶׁנִּזְכֶּה לְשִׂמְחַת יוֹם טוֹב. וּבָרַמְבַּ"ם מוֹסִיף, שֶׁאָסוּר לָאָדָם "שֶׁיִּהְיֶה נוֹעֵל אֶת חֲצֵרוֹ", דְּהַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ זוֹכֵר אֶת הָעֲנִיִּים וְהָאוּמְלָלִים [כַּנִּזְכָּר לְעֵיל בְּעִנְיַן קִמְחָא דְּפִסְחָא]. וְזֶה לֹא כְּמוֹ שֶׁנִּרְאֶה לָאָדָם בְּחִיצוֹנִיּוּת, שֶׁאִם הוּא רוֹצֶה

לִשְׂמוֹחַ בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, הוּא צָרִיךְ לִשְׂכֹּחַ מִמַּה שֶׁנַּעֲשָׂה בָּעוֹלָם, אֲבָל מְבֹאָר בָּרַמְבַּ״ם - הָפוּךְ, שֶׁהַדֶּרֶךְ לִזְכּוֹת לִשְׂמְחַת יוֹם טוֹב, הוּא עַל יְדֵי שֶׁזּוֹכְרִים אֶת הָאֻמְלָלִים וּמָרֵי הַנֶּפֶשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז״ל בַּמִּדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא רְאֵה יח): אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם יֵשׁ לְךָ אַרְבָּעָה בְּנֵי בָתִּים יֵשׁ לְךָ ״וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ וְעַבְדְּךָ וַאֲמָתֶךָ״, וַאֲנִי יֵשׁ לִי אַרְבָּעָה בְּנֵי בַּיִת - ״וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה״ שֶׁלִּי, וְכֻלָּן בְּפָסוּק אֶחָד, אִם אַתָּה מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי וְאֶת שֶׁלְּךָ בַּבַּיִת, בְּיָמִים טוֹבִים שֶׁנָּתַתִּי לְךָ, אַף אֲנִי מְשַׂמֵּחַ אֶת שֶׁלִּי וְאֶת שֶׁלְּךָ בְּבֵית הַבְּחִירָה; וּבְוַדַּאי שֶׁבֵּאוּר הָעִנְיָן בְּאֹפֶן פָּשׁוּט, לִפְתֹּחַ אֶת הַלֵּב וְהַיָּד כַּמָּה שֶׁאֶפְשָׁר וְלַעֲזֹר בְּגוּף וּבְמָמוֹן.

וּמְסַפְּרִים עַל הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי חַיִּים מִצַּאנְז זי״ע, שֶׁאַף פַּעַם לֹא הָיָה לוֹ גָּבִיעַ מִכֶּסֶף בְּלֵיל הַסֵּדֶר [וְלֹא קִשּׁוּטִים בַּסֵּכָּה בְּסֻכּוֹת], מִפְּנֵי שֶׁלִּפְנֵי הֶחָג חִלֵּק אֶת כָּל מַה שֶׁהָיָה לוֹ, וּמִשְּׁכֵּן אֶת כָּל כְּלֵי הַכֶּסֶף שֶׁבְּבֵיתוֹ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְחַלֵּק צְדָקָה לַאֲחֵרִים, וְזֹאת הָיְתָה דֶּרֶךְ הַחֵרוּת הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר עֲבוּרוֹ. וְרַק כּוֹס זְכוּכִית פְּשׁוּטָה נִשְׁאֲרָה לוֹ, בִּגְלַל שֶׁחִלֵּק הַכֹּל לַנִּצְרָכִים.

עֶזְרָה לַזּוּלַת בְּרוּחָנִיּוּת

וְיֵשׁ עוֹד אוֹפַנֵּי עֶזְרָה לַזּוּלַת בְּרוּחָנִיּוּת. וְהַדָּבָר הָרִאשׁוֹן בָּזֶה, שֶׁעַל יְדֵי כָּל פַּעַם שֶׁזּוֹכֶה הָאָדָם לְהִמָּנַע מֵעֲשִׂיַּת דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כִּרְצוֹן ה׳, כָּל שֶׁהוּא סוּר מֵרָע, כָּל הִתְאַפְּקוּת, כָּל עֲצִירַת עַצְמוֹ מִדִּבּוּר, מֵרְאִיָּה וְהִסְתַּכְּלוּת, וּכְמוֹ כֵּן כָּל מַשֶּׁהוּ שֶׁל עֲשֵׂה טוֹב, כָּל תֵּבָה שֶׁל תּוֹרָה, כָּל חִזּוּק בִּתְפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה - מַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע שֶׁל טוֹבוֹת וַחֲסָדִים עַל כְּלָל יִשְׂרָאֵל.

מְסַפְּרִים, אֲשֶׁר בִּזְמַן הֶחָפֵץ חַיִּים זי״ע הָיָה נָדִיב שֶׁבְּקֵשׁ לְהָקִים בֵּית חוֹלִים, וְהֵחֵל בְּמַסַּע הַתְּרָמוֹת שֶׁכָּל אֶחָד יִתְרֹם מִטָּה לְחוֹלֶה וּשְׁאָר צָרְכֵי הַחוֹלֶה. וְנִגַּשׁ אֶל הֶחָפֵץ חַיִּים וּשְׁאָלוֹ הַאִם בְּנֵי הַיְשִׁיבָה יִשְׁתַּתְּפוּ אַף הֵם, וְיִתְרְמוּ מִטָּה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם. עָנָה וְאָמַר לוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: דַּע לְךָ שֶׁכָּל אֶחָד מִבְּנֵי הַיְשִׁיבָה תּוֹרֵם כַּחֲמִשִּׁים מִטּוֹת אִם לֹא יוֹתֵר... וּכְשֶׁהִתְפַּלֵּא הַלָּה, הֵכֵיצַד? הֵשִׁיבוֹ הֶחָפֵץ חַיִּים: ׳דַּע לְךָ, שֶׁבְּכֹחַ לִמּוּד הַתּוֹרָה שֶׁל בְּנֵי הַיְשִׁיבָה נִצּוֹלִים כַּמָּה וְכַמָּה אֲנָשִׁים מֵחֹלִי וּמִמִּיתָה, כִּי מַרְבֶּה תּוֹרָה - מַרְבֶּה חַיִּים׳ (עַיֵּן בְּסִפְּרֵנוּ ׳שִׂיחוֹת חִיזּוּק׳ עַל בְּרֵאשִׁית עַמּוּד מח).

כִּי כָּל דִּבּוּר שֶׁל תּוֹרָה מַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע עָצוּם שֶׁל חֲסָדִים, וְיָדוּעַ מַה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (מְגִלָּה יח ע״א): ׳מִלָּה בְּסֶלַע מַשְׁתּוּקָא בִּתְרֵין׳. מַה שֶׁמְּקַבֵּל שָׂכָר עַל מִילָה טוֹבָה שֶׁאוֹמֵר בְּעִדּוּד וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, מְקַבֵּל שָׂכָר פִּי שְׁתַּיִם - בְּשָׁעָה שֶׁשּׁוֹתֵק עַל מַה שֶׁצְּרִיכִים לִשְׁתֹּק, וְעַל כָּל רֶגַע שֶׁעוֹצֵר עַצְמוֹ מִקַּפְּדָנוּת בְּבֵיתוֹ וּבְכָל מָקוֹם, בִּפְרָט בְּיָמִים אֵלֶּה שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח, כְּשֶׁהוּא עָיֵף וּמֻתָּשׁ, אֲזַי עַל יְדֵי כָּל הִתְאַפְּקוּת מִתּוֹךְ הִתְגַּבְּרוּת עַל הַיֵּצֶר שֶׁמִּתְגַּבֵּר עָלָיו, הוּא זוֹכֶה לַעֲזֹר וּלְסַיֵּעַ לְאַלְפֵי יְהוּדִים, הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר הָיָה מִתְרוֹצֵץ כָּל הַיּוֹם בְּעַשִּׂיַּת חֲסָדִים בְּפֹעַל.

עֶזְרָה לַזּוּלַת עַל יְדֵי תְּפִלָּה

וְעִנְיָן נוֹסָף בְּחֶסֶד לַאֲחֵרִים, הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה, מֵאַחַר שֶׁהַזְּמַן מְסֻגָּל מְאֹד לְבַקֵּשׁ עַל כְּלָל יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי שֶׁבְּנִיסָּן נִשְׁפָּע שֶׁפַע עָצוּם שֶׁל גְּאוּלָה פְּרָטִית וּגְאֻלָּה כְּלָלִית, וּמִמֵּילָא כָּל תְּפִלָּה שֶׁאֶפְשָׁר לִזְכּוֹת עֲבוּר יְהוּדִי אַחֵר, אֵין לָנוּ מֻשָּׂג כַּמָּה דְּבָרִים נִפְלָאִים אֶפְשָׁר לִפְעֹל עַל יָדָהּ. וְכָל דִּבּוּר שֶׁאוֹמְרִים בַּלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ שֶׁל לֵיל הַסֵּדֶר, הַכֹּל מָלֵא תְּפִלּוֹת וּבַקָּשׁוֹת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרוּ צַדִּיקִים זי״ע עַל מַה שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (פְּסָחִים קט ע״א): ׳מְמַהֲרִים בְּקִדּוּשׁ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁנוּ הַתִּינוֹקוֹת׳, הַיְנוּ שֶׁכָּל אֶחָד מְבַקֵּשׁ מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁיְּקַדֵּשׁ אוֹתוֹ בִּכְלָלוּת וּבִפְרָטוּת, כְּדֵי שֶׁלֹּא נִישָׁן בִּשְׁנַת הַגָּלוּת, וְנִהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁל ״עוּרוּ יְשֵׁנִים מִתַּרְדֵּמַתְכֶם״, שֶׁהַ״לְּבִי עֵר״ - יִתְגַּבֵּר עַל ״אֲנִי יְשֵׁנָה״, כָּל דִּבּוּר וּבַקָּשָׁה כָּאֵלּוּ בְּלֵיל הַסֵּדֶר, יְכוֹלִים לִפְעֹל דְּבָרִים עֲצוּמִים וְנוֹרָאִים.

וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכַי - דַּוְקָא בְּיָמִים אֵלּוּ

לָכֵן הִתְגַּבֵּר הָמָן הָרָשָׁע, דַּוְקָא בְּי״ג בְּנִיסָן וְנֶחְתְּמוּ הָאִגְּרוֹת, וּמָרְדְּכַי הַיְּהוּדִי צִוָּה לְהִתְעַנּוֹת בְּי״ד בְּנִיסָן, ט״ו בְּנִיסָן, ט״ז בְּנִיסָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב עַל זֶה - ״וַיַּעֲבֹר מָרְדְּכַי״, וְלִכְאוֹרָה, הֲרֵי עָבְרָה שָׁנָה שְׁלֵמָה מֵאָז וְעַד י״ג אֲדָר, שָׁנָה הַבָּאָה שֶׁאָז הָיָה אָמוּר, חַס וְשָׁלוֹם - לְקַיֵּם אֶת הַגְּזֵרָה, וְהָיָה אֶפְשָׁר לְתַקֵּן תַּעֲנִית שֶׁל שְׁלוֹשָׁה יָמִים תֵּכֶף אַחַר פֶּסַח. וּמַדּוּעַ מִהֵר מָרְדְּכַי לְהִתְעַנּוֹת דַּוְקָא בְּיָמִים אֵלּוּ בְּאֹפֶן שֶׁהָיוּ מֻכְרָחִים לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוֹות הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל לֵיל הַסֵּדֶר, וּשְׁנֵי הַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל פֶּסַח? וְאֶחָד הָעִנְיָנִים בָּזֶה, שֶׁמָּרְדְּכַי יָדַע, שֶׁכְּדֵי לְבַטֵּל אֶת הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה הַזּוֹ, מֻכְרָחִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּכֹּחוֹת הָעֲצוּמִים שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח, וּתְפִלָּה שֶׁל פֶּסַח, לֵיל הַסֵּדֶר וְיוֹם טוֹב רִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וּלְמָחֳרָתוֹ. תְּפִלּוֹת וִישׁוּעוֹת כָּאֵלּוּ - אִי אֶפְשָׁר לְהַשִּׂיג בְּמֶשֶׁךְ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וּבֶאֱמֶת עַל יְדֵי תְּפִלּוֹת שֶׁל פֶּסַח, פָּעֲלוּ דְּבָרִים עֲצוּמִים בְּבִטּוּל הַגְּזֵרָה, שֶׁאֲפִילוּ לְאַחַר שֶׁהָיְתָה הַגְּזֵרָה חֲתוּמָה לְמַעְלָה - בִּטְּלוּ הַכֹּל, וְתָלוּ אֶת הָמָן וְאֶת עֲשֶׂרֶת בָּנָיו לְאַחַר שְׁלֹשֶׁת יְמֵי הַתְּפִלָּה שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח וּפֶסַח.

לְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים

רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, שֶׁנַּחְשֹׁב וּנְיַקֵּר כָּל בַּקָּשָׁה שֶׁאֶפְשָׁר לְבַקֵּשׁ עֲבוּר כָּל אֶחָד, וְכָל בַּקָּשָׁה שֶׁמְּבַקְּשִׁים: ׳וְנֹאכַל שָׁם מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים׳ - אֵין לָנוּ מֻשָּׂג עַד כַּמָּה זֶה מְסַיֵּעַ לָנוּ לֶעָתִיד לָבוֹא, כָּל בַּקָּשָׁה שֶׁמְּבַקְּשִׁים עַל גְּאוּלָה פְּרָטִית בְּגַשְׁמִיּוּת וּבְרוּחָנִיּוּת, שֶׁכָּל הָאֲמְלָלִים וְכָל מָרֵי הַנֶּפֶשׁ - אַלְמָנוֹת וְיתוֹמִים, שֶׁיְּמַלֵּא אוֹתָם הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ בְּשִׂמְחָה עֲצוּמָה, עֹשֶׁר וְנַחַת, וְכֵן עַל הַחוֹלִים לְבַקֵּשׁ, וּלְעוֹלָם יְבַקֵּשׁ אָדָם רַחֲמִים, עַד שֶׁלֹּא יֶחֱלֶה, שֶׁכֵּיוָן שֶׁחָלָה, אוֹמְרִים לוֹ הָבֵא זְכוּת (שַׁבָּת לב ע״א). וְכָעֵת הוּא הַזְּמַן לְבַקֵּשׁ עֲבוּר הַיְלָדִים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ, שֶׁנִּכְלָל בָּזֶה לְשׁוֹן הַמְשָׁכָה [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב וּנְהַר נִגְיָד וְנָפִיק - נִמְשָׁךְ וְיוֹצֵא] - שֶׁאֶפְשָׁר לִפְעֹל וּלְהַמְשִׁיךְ עֲבוּר הַיְלָדִים דְּבָרִים נִפְלָאִים, שֶׁיִּהְיוּ לַיְלָדִים כֹּחוֹת עֵזֶר וְסִיּוּעַ, לִהְיוֹת שְׁמוּרִים בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה, שֶׁיִּזְכּוּ לְהִלָּחֵם וּלְהִתְגַּבֵּר עַל כָּל הַקְּשָׁיִים וְהַנִּסְיוֹנוֹת שֶׁל שַׁעַר הַנּוּ״ן - עִקְבְּתָא דִּמְשִׁיחָא. אַתָּה ה׳ תִּשְׁמְרֵם, שֶׁיִּזְכּוּ לִהְיוֹת שְׁמוּרִים בְּרוּחָנִיּוּת וּבְגַשְׁמִיּוּת - וְיִהְיוּ בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוּת בְּכָל הָעִנְיָנִים.

בַּסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים בֵּאֲרוּ, שֶׁנִּרְמָז בִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק (שְׁמוֹת יג, ח): ״וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה״, בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה כָּתוּב (דְּבָרִים כא, ח): ׳בְּנֵנוּ זֶה׳, מִפְּנֵי שֶׁבְּכֹחַ הַלַּיְלָה הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה אֶפְשָׁר לִפְעֹל שֶׁאַף אֶחָד מֵהֶם לֹא יִהְיֶה, חַס וְשָׁלוֹם, ׳בְּנֵנוּ זֶה סוֹרֵר וּמוֹרֶה׳, וּכְמוֹ שֶׁרָמְזוּ בַּכָּתוּב שֶׁהַהוֹרִים מִתְוַדִּים וְאוֹמְרִים: ״אֵינֶנּוּ שׁוֹמֵעַ בְּקוֹלֵנוּ״, הַיְנוּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא זָכָה לִשְׁמוֹעַ אֶת הַקּוֹלוֹת שֶׁל הַתְּחִנּוֹת וְהַבַּקָּשׁוֹת שֶׁהָאָב וְהָאֵם הָיוּ צְרִיכִים לְהַעְתִּיר וּלְבַקֵּשׁ עָלָיו, בִּהְיוֹתוֹ קָטָן לִפְנֵי שֶׁנִּפַּל לְמַצָּב כָּזֶה.

בִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁל לֵיל פֶּסַח

וְכֵן בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אַחֲרֵי שֶׁזּוֹכִים לֶאֱכוֹל אֶת הַמַּצּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, מֵיכְלָא דִּמְהֵימָנוּתָא - מְזוֹן הָאֱמוּנָה, נַהֲמָא דְּאַסְוָתָא - לֶחֶם שֶׁל רְפוּאָה - אֶפְשָׁר לִפְעֹל דְּבָרִים עֲצוּמִים, בְּכָל ״רַחֵם נָא ה׳ אֱלֹקֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ״, בְּכָל ׳הַרְוִיחֵנוּ וְהַרְוַח לָנוּ מִכָּל צָרוֹתֵינוּ׳, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֵר הָרַב הַקָּדוֹשׁ בַּעַל הַתַּנְיָא זי״ע, עַל מַה שֶׁאָמְרוּ (בְּרָכוֹת מ׳ ע״א): ׳שֶׁאֵין הַתִּינוֹק יוֹדֵעַ לִקְרוֹת ׳אַבָּא׳ וְ׳אִמָּא׳, עַד שֶׁיִּטְעַם טַעַם דָּגָן׳, וְהַבֵּאוּר בָּזֶה הוּא עַל הַמַּצָּה, שֶׁאֶפְשָׁר לִזְעֹק: ׳אַבָּא! הַרְוִיחֵנוּ׳. וְכֵן בְּכָל ׳הַשְּׁכִיבֵנוּ׳, בִּפְרָט בִּימֵי הַפֶּסַח שֶׁמּוּבָא מֵהַחִידָ״א זי״ע, שֶׁבְּלֵיל הַסֵּדֶר לִפְנֵי שֶׁיָּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כְּשֶׁהִתְחִילָה הַגְּאוּלָה בַּלַּיְלָה, אַזַּי כָּל הַלַּיְלָה בִּקְשׁוּ כְּלָל יִשְׂרָאֵל אֶת הַבַּקָּשׁוֹת שֶׁל ׳הַשְּׁכִיבֵנוּ׳, לָכֵן אֵין זֶה הַפְסָקָה בֵּין גְּאוּלָה לִתְפִלָּה. וּמִפְּנֵי שֶׁתְּפִלָּה זוֹ הִתְיַסְּדָה בְּעֵת תְּחִלַּת הַגְּאוּלָה - לֵיל הַסֵּדֶר, מִמֵּילָא הִיא תְּפִלָּה מְסֻגֶּלֶת בְּיוֹתֵר לִפְעֹל בָּהּ בַּפֶּסַח, וְאֶפְשָׁר לִפְעֹל בָּהּ עַל כָּל הַשָּׁנָה - ׳וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם׳, שֶׁבְּכָל בֹּקֶר

שֶׁנַּשְׁכִּים נִהְיֶה מְלֵאִים עִם הִתְלַהֲבוּת וְהִתְחַדְּשׁוּת בִּשְׁלֵמוּת, בֵּין עַל עַצְמֵנוּ, בֵּין עַל אֲחֵרִים, וּפֶסַח הוּא הַזְּמַן שֶׁאֶסְתֵּר בִּקְּשָׁה (אֶסְתֵּר ז, ג): "נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי", וְלֹא נִהְיֶה בְּאֹפֶן שֶׁל (שָׁם ד, יג): "אַל תְּדַמִּי בְּנַפְשֵׁךְ לְהִמָּלֵט בֵּית הַמֶּלֶךְ מִכָּל הַיְּהוּדִים", אֶלָּא לְבַקֵּשׁ הַרְבֵּה עַל יְשׁוּעָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

אַרְבָּעָה מִינֵי שְׁמִירָה

עִנְיָן נוֹסָף שֶׁל שְׁמִירָה בַּפֶּסַח שֶׁנִּכְלַל בְּ"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת", הוּא מַה שֶׁהִזְכַּרְנוּ בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא (בְּשִׂיחַת פָּרָשַׁת וַיִּקְרָא), אוֹדוֹת אַרְבָּעָה מִינֵי שְׁמִירָה. הָרִאשׁוֹנָה הִיא שְׁמִירָה מִכַּעַס, שֶׁהוּא חָמֵץ גָּמוּר, וְעַל יְדֵי הִתְגַּבְּרוּת מִקַּפְּדָנוּת בְּיָמִים אֵלּוּ, הִיא מֵהַהֲכָנוֹת הַטּוֹבוֹת בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת יוֹם טוֹב. הַשְּׁמִירָה הַנּוֹסֶפֶת הִיא שְׁמִירַת הָעֵינַיִם, שֶׁכָּל פַּעַם שֶׁנַּעֲצוֹם עֵינֵינוּ בְּיָמִים אֵלּוּ מִדְּבָרִים אֲסוּרִים, נִזְכֶּה עַל יְדֵי זֶה לִבְהִירוּת וְהַשָּׂגָה בִּקְדֻשַּׁת הַמַּצּוֹת, אֲשֶׁר עֵינֵי הַשֵּׂכֶל וְהַדַּעַת תְּלוּיוֹת מְאֹד בִּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם בְּגַשְׁמִיּוּת.

בְּהִירוּת וְגִלּוּי

וְזֶה שֶׁאוֹמְרִים "בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה ה' לִי" - "זֶה" מוֹרֶה עַל בְּהִירוּת וְגִלּוּי, וְלָכֵן זֶה הַזְּמַן לְהַחְשִׁיב כָּל מַשֶּׂהוּ שֶׁל "עֹצֶם עֵינָיו מֵרְאוֹת בְּרָע" (יְשַׁעְיָה לג, טו), וְעַל יְדֵי זֶה לִזְכּוֹת אֶל בְּחִינַת "מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ תֶּחֱזֶינָה עֵינֶיךָ" (שָׁם פָּסוּק יז). וְנִזְכֶּה אֶל "מוֹרָא גָּדוֹל" זֶה גִּלּוּי שְׁכִינָה (הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח). וּמִטַּעַם זֶה אָמְרוּ (פְּסָחִים קטז ע"ב) שֶׁסּוּמָא פָּטוּר מִלּוֹמַר הַגָּדָה, כִּי אֵינוֹ יָכוֹל לוֹמַר "בַּעֲבוּר זֶה".

וְאֶחָד הָעִנְיָנִים שֶׁנִּכְלָלִים בָּזֶה, שֶׁגִּלּוּ הַצַּדִּיקִים זי"ע שֶׁסּוּמָא יֶחְשַׁב גַּם מִי שֶׁאֵין לוֹ עֵינַיִם רוּחָנִיּוֹת בְּרִיאוֹת, הַיְנוּ שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּדֵּל לִשְׁמוֹר אֶת עֵינָיו, אִם כֵּן, מֵהֵיכָן יִזְכֶּה לַבְּהִירוּת הַנִּפְלָאָה הַנִּשְׁפַּעַת בְּלֵיל הַסֵּדֶר, וְאֵיךְ יֹאמַר "בַּעֲבוּר זֶה"?! עַל כֵּן צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁכּוֹתֵב הַגְּרָ"א, וּמוּבָא 'בְּכֶתֶר רֹאשׁ': 'וְיִתְפַּלֵּל בְּטֶרֶם צֵאתוֹ מִבֵּיתוֹ, יָשִׂים אֶת הַיָּד עַל הַמְּזוּזָה, וְיֹאמַר: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! הִנְנִי הוֹלֵךְ בְּגֵיא צַלְמָוֶת וּבְמָקוֹם מְסֻכָּן - הַצִּילֵנִי מִיֵּצֶר הָרָע וּמֵחֲטָאִים, וּבִפְרָט מֵהִסְתַּכְּלוּת בַּעֲרָיוֹת, וּמִכַּעַס רַחֲמָנָא לִיצְלָן', וּבִפְרָט בְּיָמִים אֵלּוּ, כִּי כָּל מַשֶּׂהוּ הִשְׁתַּדְּלוּת בְּעִנְיָן זֶה, מַשְׁפִּיעַ מְאֹד עַל כָּל קְדֻשַּׁת הַיּוֹם.

שְׁמִירַת הַפֶּה

עִנְיָן נוֹסָף שֶׁל שְׁמִירָה הִיא שְׁמִירַת הַפֶּה, כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בִּתְחִלַּת מַסֶּכֶת פְּסָחִים (דַּף ג' ע"א), שֶׁשָּׁאֲלוּ, מַדּוּעַ פּוֹתַחַת הַמַּסֶּכֶת אוֹר לְאַרְבָּעָה עָשָׂר בּוֹדְקִין וְלֹא לֵילֵי י"ד, וְהֵשִׁיבָה הַגְּמָרָא - לִישְׁנָא מַעֲלִיָּא נָקֵט - לָשׁוֹן מְעֻלָּה. וְשָׁם אָמְרָה הַגְּמָרָא, דִּלְעוֹלָם לֹא יוֹצִיא אָדָם לָשׁוֹן מְגֻנָּה מִפִּיו, כִּי עִקֵּם הַכָּתוּב שְׁמוֹנֶה תֵּבוֹת וְהוֹסִיף "אֲשֶׁר אֵינֶנָּה טְהוֹרָה", בִּמְקוֹם לוֹמַר "הַבְּהֵמָה הַטְּמֵאָה".

וְכֵן בַּגְּמָרָא (פְּסָחִים ד' ע"א), רַבִּי חִיָּא שָׁאַל אֶת רַב בֶּן אָחִיו וַאֲחוֹתוֹ, 'הַאִם אִמּוֹ קַיֶּמֶת, אָמַר לוֹ תִּשְׁאַל אִם אַבָּא קַיָּם' וְכוּ'. וְהִסְבִּיר הַחַתָּם סוֹפֵר, שֶׁכְּדֵי לְנַחֵם יְהוּדֵי כָּרָאוּי, נִצְרֶכֶת לָזֶה הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה, וְאִם יֵשׁ אֵיזֶה פְּגַם בַּלָּשׁוֹן, אֵיזֶה חִסָּרוֹן כָּלְשֶׁהוּ בְּטָהֳרַת הַלָּשׁוֹן, נִגְרַם עַל יְדֵי זֶה הֶעְדֵּר בְּהַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה וְקָשֶׁה לְנַחֵם.

וְכָךְ רָמְזוּ לָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה 'פֶּה - סָח', דְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה, צָרִיךְ לִשְׁמוֹר עַל לָשׁוֹן נְקִיָּה, וְעַל יְדֵי זֶה נִצָּלִים מִפֶּרְעָה, שֶׁהוּא 'פֶּה רַע', וּכְמוֹ שֶׁמּוּבָא בְּאוֹר הַחַיִּים הַקָּדוֹשׁ, דְּ'הַפֶּה הוּא כְּלִי שָׁרֵת', וְצָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה קָדוֹשׁ. וּבַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'תִּפְאֶרֶת שְׁלֹמֹה', מְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק (עַיֵּן וַיִּקְרָא י, יג): "מַצּוֹת יֵאָכֵל בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ", שֶׁזֶּה נִכְלָל גַּם כֵּן בָּזֶה שֶׁהַמַּצּוֹת תִּכַּנֵּסְנָה לְתוֹךְ פֶּה קָדוֹשׁ וְשָׁמוּר.

שְׁמִירַת הַזְּמַן

שְׁמִירָה נוֹסֶפֶת הִיא שְׁמִירַת הַזְּמַן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'יְסוֹד יוֹסֵף', שֶׁנִּשְׁמַר

אֶת הַיּוֹם טוֹב מֵהַיֵּצֶר הַגַּזְלָן, שֶׁרוֹצֶה לִגְזֹל מֵאִתָּנוּ אֶת שִׁבְעַת הַיָּמִים וְשִׁבְעַת הַלֵּילוֹת, וְנִזְכֶּה עַל יְדֵי שְׁמִירָה לַעֲשׂוֹת בָּהֶם נַחַת רוּחַ בִּשְׁלֵמוּת לְאָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם. כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'בְּאֵר מַיִם חַיִּים', וּבַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ 'שְׂפַת אֱמֶת', שֶׁשִּׁבְעַת יָמִים אֵלּוּ, כָּל יוֹם מֵהֶם מַשְׁפִּיעַ עַל יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ, לְמָשָׁל, יוֹם חֲמִישִׁי כְּנֶגֶד כָּל יְמֵי חֲמִישִׁי שֶׁבַּשָּׁנָה, וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה. שֶׁלֹּא נִהְיֶה כְּקָטָן הַמְאַבֵּד אֶת מַה שֶּׁנּוֹתְנִים לוֹ (יְרוּשַׁלְמִי תְּרוּמוֹת ב' ע"א).

חִזּוּק בְּמִדַּת הַבִּטָּחוֹן

הָעֵצָה שֶׁמְּסַיַּעַת לִזְכּוֹת לְאַרְבַּע שְׁמִירוֹת אֵלּוּ [שְׁמִירָה מִכַּעַס, שְׁמִירַת הַפֶּה וְהָעֵינַיִם, שְׁמִירַת הַזְּמַן] הִיא בְּחִזּוּק בְּמִדַּת הַבִּטָּחוֹן, לִזְכֹּר שֶׁ'אֵין אָדָם שׁוֹמֵעַ לִי וּמַפְסִיד' (דב"ר ד, ה), שֶׁלֹּא אַפְסִיד שׁוּם תּוֹעֶלֶת בְּרוּחָנִיּוּת אוֹ בְּגַשְׁמִיּוּת, עַל יְדֵי שֶׁאֶעֱצוֹר עַצְמִי וְאֶתְאַפֵּק, וְאֶשָּׁמֵר מֵעִנְיָנִים אֵלּוּ, וְיִסּוֹד הַיְסוֹדוֹת - הוּא לִזְכֹּר "לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ אֱלֹקַי חָפָצְתִּי" (תְּהִלִּים מ, ט), לְבַקֵּשׁ תָּמִיד רַחֲמֵי שָׁמַיִם, שֶׁנִּזְכֶּה לָדַעַת מַהוּ הָעִקָּר וּמַהוּ הַטָּפֵל, וְשֶׁנִּזְכּוֹר שֶׁכָּל חֲמָרָה - חֲשׁוּבָה הִיא עַד מְאֹד מְאֹד, אֲבָל אֵין זֶה מַגִּיעַ לְמַשֶּׁהוּ שֶׁל מַשֶּׁהוּ שֶׁל חֶשֶׁשׁ מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵרָה. צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת חֶשְׁבּוֹן שֶׁאִם עַל יְדֵי שֶׁאֶנְהַג בְּאֵיזוֹ חֲמָרָה אֶהְיֶה עָיֵף מָחָר, וְאוּכַל לְהִכָּשֵׁל בִּסְפֵק קַפְדָּנוּת, אוֹ שֶׁהַדֶּרֶךְ אֵינָהּ נְקִיָּה כָּל כָּךְ, אוֹ שֶׁאִם לֹא אוֹמַר בַּבַּיִת בְּלָשׁוֹן תַּקִּיפָה, עַל יְדֵי זֶה לֹא יְקַיְּימוּ אֶת הַחוּמְרוֹת כָּרָאוּי.

לְהַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר

לִפְעָמִים חוֹשֵׁב, שֶׁאִם לֹא אֲדַבֵּר בְּלָשׁוֹן תַּקִּיפוּת אַפְסִיד בְּחִנּוּךְ הַיְלָדִים, עַל זֶה כְּבָר גִּילָה בַּעַל 'בְּנֵי יִשָּׂשכָר' זי"ע בְּסִפְרוֹ הַקָּדוֹשׁ 'אַגְּרָא דְכַלָּה' (פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל), שֶׁבְּשַׁבָּת קוֹדֶשׁ אֵין לְהַקְפִּיד עַל שׁוּם דָּבָר, אֲפִילוּ כַּעַס חִיצוֹנִי, אֲפִילוּ אִם בַּלֵּב - לֹא מַקְפִּידִים. וַאֲפִילוּ לִדְבַר מִצְוָה, [הִזְכַּרְנוּ קוֹדֵם מֵהַחֵתֵם סוֹפֵר זי"ע, שֶׁקְּדֻשַּׁת שַׁבָּת הַגָּדוֹל נִמְשֶׁכֶת עַד הַיּוֹם טוֹב, וּמִמֵּילָא לְכָל הַיָּמִים שֶׁבֵּינְתַּיִם - יֵשׁ קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וּמִמֵּילָא אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל הַ'בְּנֵי יִשָּׂשכָר' זי"ע שֶׁפָּסַק (שְׁמוֹת לה, ג): "לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת", הַיְנוּ שֶׁאֵין לִכְעוֹס אֲפִילוּ בְּכַעַס הַפָּנִים - וַאֲפִילוּ לִדְבַר מִצְוָה], שֶׁהֲרֵי אֲפִילוּ אִם עוֹצֵר עַצְמוֹ מֵעִנְיָן זֶה, רַק מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁזֶּה רְצוֹן הַשֵּׁם, וְזֶה יָבִיא נַחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, אִם כֵּן לֹא יִתָּכֵן, שֶׁעַל יְדֵי זֶה יַפְסִיד מַשֶּׁהוּ בְּגַשְׁמִיּוּת אוֹ בְּרוּחָנִיּוּת, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נִפְסַק בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ (יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קנז, סָעִיף א), בַּרְמָ"א בְּשֵׁם הָרִיבָ"ש, וּבְחָפֵץ חַיִּים וְעוֹד, שֶׁעֲבוּר זְהִירוּת מִלָּאוֹ שֶׁבַּתּוֹרָה, צָרִיךְ לָתֵת אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ, כְּדֵי לֹא לַעֲבוֹר עָלָיו, אִם כֵּן, בְּכָל פַּעַם שֶׁיֵּשׁ שְׁאֵלָה שֶׁל נִסָּיוֹן שֶׁל 'לֹא תַעֲשֶׂה' בִּשְׁמִירַת הָעֵינַיִם ["וְלֹא תָתוּרוּ" (בַּמִּדְבָּר טו, לט), "וְנִשְׁמַרְתָּ מִכָּל דָּבָר רָע" (דְּבָרִים כג, י), וְעוֹד]. וְכֵן בְּכַעַס - הֲרֵי זֶה דִּינֵי נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ.

אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ הַרְבֵּה יוֹתֵר

צָרִיךְ לֵידַע אֲשֶׁר כָּל הִתְאַפְּקוּת וְכָל שְׁמִירָה, שָׁוָה יוֹתֵר מִכָּל הָרְכוּשׁ וְכָל הַפַּרְנָסָה, וּמִמֵּילָא אֶפְשָׁר לְהַרְוִיחַ עַל יְדֵי זֶה הַרְבֵּה [יוֹתֵר נַחַת רוּחַ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה וְזִכּוּךְ], יוֹתֵר מִכָּל הַמִּצְוֹת וְהַמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת, אִילוּ הָיָה לוֹ כָּל הַמָּמוֹן שֶׁבָּעוֹלָם.

וְהָרְאָיָה, מִמַּה שֶׁמּוּבָא בִּתְשׁוּבוֹת הַגְּאוֹנִים (סִימָן קעח), אֲשֶׁר שְׁנֵי תַּלְמִידָיו שֶׁל רַב, רַב יוֹסֵף וְרַב שֵׁשֶׁת, לָקְחוּ אֶת מַדְרֵגָתוֹ שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹתֵיהֶם [יָדוּעַ כְּשֶׁהַצַּדִּיק נִפְטָר אֲזַי כָּל מַדְרֵגוֹתָיו הֶפְקֵר לְכָל הָרוֹצֶה לְהִדַּבֵּק בִּדְרָכָיו], וְרָאוּ שֶׁהַמַּדְרֵגָה הַזֹּאת קָשָׁה מְאֹד, וְסִמְּאוּ אֶת עֵינֵיהֶם בִּידֵיהֶם, וְלַמְּרוֹת שֶׁהָעֵינַיִם הַגַּשְׁמִיּוֹת נִפְגְּמוּ, הָעֵינַיִם הַפְּנִימִיּוֹת בּוֹעֲרוֹת - כְּלוֹמַר, הַתְּשׁוּקָה וְהָרָצוֹן שֶׁהָיָה לָהֶם [וְכַמּוּבָן שֶׁאֵין לִלְמֹד מִכָּאן הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה, לְפִי שֶׁאֵין לָנוּ הַשָּׂגָה בְּעֹצֶם מַדְרֵגָתָם]. וּמִכָּל מָקוֹם, סִמְּאוּ עַצְמָם גַּם לִפְנֵי שֶׁיָּדְעוּ שֶׁסּוּמָא חַיָּב בְּמִצְוֹת. אֶלָּא, חָשְׁבוּ שֶׁסּוּמָא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת, וְאַף

עַל פִּי כֵן הָיוּ מוּכָנִים לְאַבֵּד אֶת כָּל הַמַּדְרֵגוֹת שֶׁל שֹׁכֵר קִיּוּם הַמִּצְוֹות, מִדִּין גָּדוֹל הַמְצַוֶּה וְעוֹשֶׂה. וְהִנֵּה הֵם הִפְסִידוּ אֶת הַמִּצְוָה דְּאוֹרַיְיתָא שֶׁל אֲכִילַת מַצָּה וְסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם [לְדַעַת הַסּוֹבְרִים שֶׁסּוּמָא פָּטוּר מִכָּל אֵלֶּה], אַף עַל פִּי כֵן סִמְאוּ עַצְמָם מִפְּנֵי שֶׁהָיָה בָּרוּר לָהֶם, שֶׁכָּל מַשֶּׂהוּ שְׁמִירָה מֵעֲבֵרָה - גּוֹרֵם נַחַת רוּחַ עָצוּם וְנִפְלָא יוֹתֵר מִמַּצָּה וְהַגָּדָה.

וּמַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שֶׁיָּכוֹל אָדָם לַחֲסֹךְ זְמַן רַב עִם כָּל מִינֵי חֶשְׁבּוֹנוֹת וָאֶפָּנִים שֶׁלִּפְעָמִים נִכְנַס עֲבוּרָם לְנִסְיוֹנוֹת שֶׁל קַפְּדָנוּת וְטָהֳרַת הָעֵינַיִם וְהַפֶּה שֶׁאוֹמֵר לָמָּה לִקְנוֹת שָׁם, הַלּוֹא שָׁם יָקָר יוֹתֵר, וְאוֹמֵר לִנְסֹעַ לִמְקוֹמוֹת זוֹלִים שֶׁשָּׁם יוֹתֵר הֲמוֹנִי, וְנִצְרָךְ לְהִתְעַכֵּב וּמְאַבֵּד יוֹתֵר זְמַן וְשׁוֹמֵר פָּחוֹת אֶת עֵינָיו, וְנִרְאֶה לוֹ שֶׁחוֹסֵךְ, וּבַסּוֹף עַל יְדֵי אֵיזוֹ תַּקָּלָה קְטַנָּה בַּבַּיִת, שֶׁיִּתְקַלְקֵל אֵיזֶה חֵפֶץ, מִקָּרֵר וְכַדּוֹמֶה, נִצְרָךְ לְשַׁלֵּם הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכָּל מַה שֶׁחָסַךְ עַל יְדֵי כָּל הָאוֹפַנִּים שֶׁאֵינָם כָּרָאוּי, אוֹ שֶׁחַס וְשָׁלוֹם, צָרִיךְ לְשַׁלֵּם עֲבוּר רוֹפְאִים, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זַ״ל (בַּמִּדְבָּר רַבָּה ט, יג): ״דֶּלֶת שֶׁלֹּא פְּתוּחָה לֶעָנִי - פְּתוּחָה לָרוֹפֵא״.

וְהֵבִיא הַחִיד״א זי״ע, שֶׁלִּפְעָמִים אַחֲרֵי כִּכְלוֹת הַכֹּל, מַגִּיעַ יֵצֶר הָרָע וּמִתְגַּבֵּר בְּפִתּוּיִים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאוֹמֵר, אִילוּ לֹא הָיִיתִי חוֹסֵךְ וְלֹא הָיִיתִי מַקְפִּיד עַל כָּל דָּבָר - מֵהֵיכָן הָיָה לִי לְשַׁלֵּם עַל הַתִּקּוּן הַזֶּה, וְאֵינוֹ מֵבִין שֶׁהָאֱמֶת הִיא הַהֵפֶךְ הַגָּמוּר, שֶׁכָּל הַקִּלְקוּל וְהַהֶפְסֵד שֶׁהָיָה לוֹ - רַק כְּדֵי לְרַחֵם עָלָיו, שֶׁלֹּא יְפַטֵּם אֶת עַצְמוֹ מֵהַכֶּסֶף שֶׁהִרְוִיחַ בְּאִסּוּר עַל יְדֵי קַפְּדָנוּת אוֹ עַל יְדֵי פְּגַם בְּטָהֳרַת הַפֶּה אוֹ הָעֵינַיִם וְכַדּוֹמֶה, וְאִלּוּ הָיָה נִשְׁמָר בְּאַרְבַּע שְׁמִירוֹת הַלָּלוּ - לֹא הָיָה מַפְסִיד כְּלָל. וְכָתַב הַגְּרָ״א זי״ע בְּאִגַּרְתּוֹ, שֶׁמַּה שֶׁאֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי שָׁלִיחַ - יַעֲשֶׂה עַל יְדֵי שָׁלִיחַ, אֲפִילּוּ אִם זֶה הָיָה עוֹלֶה הַרְבֵּה יוֹתֵר, מֵאִם שֶׁעוֹשֶׂה בְּעַצְמוֹ, שֶׁאִם מוֹצֵא שָׁלִיחַ, נִמְצָא שֶׁשּׁוֹמֵר עַל זְמַנּוֹ לְתוֹרָה וְלַעֲבוֹדָה - שֶׁשָּׁוֶה יוֹתֵר מִכָּל הוֹן שֶׁבָּעוֹלָם, וְשׁוֹמֵר אֶת עֵינָיו וְלֹא מַכְנִיסָם לְסַכָּנָה.

הָעֵצָה הָעִקָּרִית לְכָל הַשְּׁמִירוֹת

הָעֵצָה הָעִקָּרִית לְכָל הַשְּׁמִירוֹת הַלָּלוּ - הִיא הַתְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ לִקּוּטֵי מוֹהַר״ן (ח״ב סִימָן קיא): ״עַל יְדֵי תְּפִלָּה יְכוֹלִין לָבוֹא לַכֹּל, לְכָל טוּב, לְתוֹרָה וַעֲבוֹדָה וּלְכָל הַקְּדֻשּׁוֹת וּלְכָל הָעֲבוֹדוֹת וּלְכָל הַטּוֹבוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת״.

וְכֵן מוּבָא מֵהַחֲזוֹן אִישׁ בְּקֹבֶץ אִגְּרוֹת (ח״א אִגֶּרֶת ב׳): הַתְּפִלָּה הִיא מַטֶּה עוֹז בְּיַד כָּל אָדָם, וְכָל שֶׁיָּשִׂים הָאָדָם מִבְטַחוֹ בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, כֵּן יַעֲלֶה וְכֵן יַצְלִיחַ; עַד כָּאן לְשׁוֹן קָדְשׁוֹ. וְיֵשׁ לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל נֶפֶשׁ, וּבִלְבַד שֶׁיֵּצֵא מֵהַלֵּב. וּבְהֶמְשֵׁךְ שָׁם כָּתַב (אִגֶּרֶת כג): ״כָּל בַּר נַשׁ, בְּכֹחוֹ לִמְצוֹא טוֹב עַל יְדֵי תְּפִלָּה״. וּבְחֵלֶק ב׳ (אִגֶּרֶת קלב): בְּכָל פֶּגַע, הֲרֵינִי מֵרְגֵּל לְהַחֲזִיק אֶת הָאֱמוּנָה כִּי לֹא נַעֲשָׂה דָּבָר בָּעוֹלָם בְּמִקְרֶה, רַק עַל פִּי הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וַהֲרֵינִי מִתְאַמֵּץ בִּתְפִלָּה לְהַעֲבִיר אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה, וּלְפִיכָךְ הֲרֵינִי מִתְיַחֵס בִּקְרִירוּת לְהִשְׁתַּדְּלוּת, כִּי עַל פִּי רוֹב - אֵין הַהִשְׁתַּדְּלוּת בְּרוּרָה.

וּבְסִפְרוֹ ״אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן״ (פֶּרֶק ב) כָּתַב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: ״תַּחַת לִרְדֹּף אַחַר נְדִיבִים וְשָׂרִים וּלְבַקֵּשׁ תַּחְבּוּלוֹת שָׁוְא, יְפַשְׁפֵּשׁ הַבּוֹטֵחַ בְּמַעֲשָׂיו וִיפַנֶּה אֶת לִבּוֹ לִתְשׁוּבָה תְּפִלָּה וּצְדָקָה לְהַעֲבִיר אֶת רֹעַ הַגְּזֵרָה״.

וּבְדִינִים וְהַנְהָגוֹת מֵהַחֲזוֹן אִישׁ (עַמּוּד קכד) כָּתַב, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: ״צָרִיךְ לִזְכֹּר שֶׁאֵין בְּכֹחֵנוּ לַעֲשׂוֹת מְאוּמָה, רַק בְּמַעֲשֵׂינוּ אָנוּ מְעוֹרְרִים שַׁעֲרֵי רַחֲמִים, שֶׁמַּעֲשֵׂי יָדֵינוּ יְכַוְּנוּ אֶת הַמְּבֻקָּשׁ, וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל וּמַרְבֶּה תַּחֲנוּנִים וְכוּ׳, הוּא פּוֹעֵל יוֹתֵר מֵהַמִּשְׁתַּדֵּל״.

מְסַפְּרִים עַל כ״ק אַדְמוֹ״ר, הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אַהֲרֹן מִבֶּעלְזָא זי״ע, שֶׁשָּׁמְעוּ אוֹתוֹ מְלַחֵשׁ וּמְבַקֵּשׁ: ״הוֹשַׁעְנָא נֶפֶשׁ מִבֶּהָלָה״, וְיָדוּעַ שֶׁבֵּאֲרוּ הַצַּדִּיקִים זי״ע, ״הוֹשַׁעְנָא נֶפֶשׁ מִבֶּהָלָה״ - רָאשֵׁי תֵּבוֹת הָמָ״ן, כִּי הַבֶּהָלָה הִיא שֹׁרֶשׁ קְלִפַּת הָמָן, שֶׁהִיא הַגּוֹרֵם לִכְעוֹס בְּקַפְּדָנוּת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (אֶסְתֵּר ג, ה): ״וַיִּמָּלֵא הָמָן חֵמָה״ [שֶׁיָּדוּעַ

שֶׁהָיְתָה בְּי״ג נִיסָן, כָּאָמוּר לְעֵיל], וְהָעִקָּר לְהִנָּצֵל מִמֶּנָּה - הוּא עַל יְדֵי תְּפִלָּה.

רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁנַּחְשֹׁב כָּל מַשֶּׁהוּ תּוֹסֶפֶת בִּתְפִלָּה, תּוֹסֶפֶת לֵב, שֶׁנִּזְכֶּה לְמַה שֶׁכָּתַב הָרַב הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי יִשְׂרָאֵל, הַמַּגִּיד מִקָּאזְנִיץ זי״ע, שֶׁבְּלֵיל פֶּסַח הִתְגַּלָּה הָאוֹר הַבָּהִיר, בִּפְרָט בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים הַלֵּל, עַל יְדֵי כָּל בַּקָּשָׁה אֶפְשָׁר לִזְכּוֹת לְ׳כְזֵיתָא פִּסְחָא וְהַלֵּילָא, פָּקַע אִיגְּרָא׳ (פְּסָחִים פה ע״ב), הַיְנוּ שֶׁכַּדַּיִת מַצָּה וַאֲמִירַת הַהַלֵּל בְּלֵיל פֶּסַח, שׁוֹבְרִים אֶת כָּל הַמְּחִצּוֹת שֶׁמַּבְדִּילוֹת בֵּינֵינוּ לְבֵין גִּלּוּי שְׁכִינָה לְכָל הַשָּׁנָה.

וּבַסֵּפֶר הַקָּדוֹשׁ ׳אוֹהֵב יִשְׂרָאֵל׳ לְהָרַב הַקָּדוֹשׁ, רַבִּי אַבְרָהָם יְהוֹשֻׁעַ הֶעשִׁיל מֵאַפְּטָא זי״ע, כָּתַב, שֶׁהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נוֹתֵן כֹּחַ עָצוּם בְּכָל דִּבּוּר שֶׁל אֱמוּנָה, וְסִפּוּר יְצִיאַת מִצְרַיִם שֶׁמְּדַבְּרִים בְּלַיְלָה זֶה - שֶׁכָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּה אֵין כָּזֶה כֹּחַ עָצוּם לְהָאִיר בַּיְלָדִים בְּהִירוּת שֶׁל אֱמוּנָה, וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר [לָשׁוֹן סַפִּיר - מֵאִיר!], הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹמֵר לַפָּמַלְיָא שֶׁלּוֹ: ׳זִילוּ וּשְׁמָעוּ סִפּוּרָא דִּשְׁבָחָא דִּילִי, דְּקָא מִשְׁתָּעוּ בָּנַי, וְחַדָּאן בְּפוּרְקָנִי׳ [לְכוּ וְשִׁמְעוּ אֶת הַסִּפּוּר שֶׁל הַשֶּׁבַח שֶׁלִּי שֶׁמְּסַפְּרִים בָּנַי וּשְׂמֵחִים בִּגְאֻלָּתִי], כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר הַקָּדוֹשׁ (ח״ב פָּרָשַׁת בֹּא מ׳ ע״ב).

וִיהִי רָצוֹן, שֶׁנִּזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת קְדֻשַּׁת הַיָּמִים הָאֵלֶּה, וְהַמִּצְוֹת שֶׁבְּתוֹכָם, קְדֻשַּׁת שַׁבָּת הַגָּדוֹל, קְדֻשַּׁת הַיָּמִים שֶׁבֵּינְתַּיִם, שֶׁחֲשׁוּבִים כְּשַׁבָּת, קְדֻשַּׁת הַיּוֹם טוֹב הַקָּדוֹשׁ שֶׁל פֶּסַח, וְחוֹל הַמּוֹעֵד, וּשְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח. וְנִזְכֶּה לֶאֱכוֹל מִן הַזְּבָחִים וּמִן הַפְּסָחִים, וְנִזְכֶּה לִגְאֻלָּה שְׁלֵמָה, בְּנִיסָן נִגְאֲלוּ וּבְנִיסָן עֲתִידִים לְהִגָּאֵל, וְכִימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן.

בשורה טובה לאוהבי התורה ולומדיה

לה"ד בנ"ד עמ"י עש"ד

בסיעתא דשמיא בקרוב רוצים להדפיס
את סדרת הספרים החדשה

"אשיחה בחוקיך בהלכה"

חמשה כרכים
לסדר פרשיות השבוע

מהרב אורן נזרית שליט"א

נדבך נוסף חשוב מאוד לסדרות הספרים
"שיחות חיזוק", "אשיחה בחוקיך" ועוד מהמחבר

וכעת מבקשים לזכות
את הציבור הקדוש
לסייע ולהיות שותף
בהדפסת סדרת הספרים
"אשיחה בחוקיך בהלכה"
ניתן לזכות בהוצאת הסדרה
או בפרשיות
ולהקדישן לברכה הצלחה
ולעילוי נשמת וכיו"ב

הספרים מעוטרים
בהסכמת גדולי הדור שליט"א
והתקבלו כס"ד באהבה רבה
בהיכלי התורה

לפרטים ניתן ליצור קשר בטל: 0506491414, 0509013000